Mioara Stan

Experienţele mele Cu Dumnezeu

,,Doamne, Dumnezeule, multe sunt minunile şi planurile Tale
pentru mine(...). Aş vrea să le vestesc şi să le trâmbiţez,
dar numărul lor este prea mare ca să le povestesc."
Psalmi 40.5

Editura Little Lamb

„Scrie-ţi experienţele cu Dumnezeu, mami!"

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României STAN, MIOARA
Experienţele mele cu Dumnezeu / Mioara Stan. - Suceava : LittleLamb, 2011
ISBN 978-606-8111-82-7
821.111-97=135.1

Asta m-a îndemnat una dintre fiicele mele, aflând că sora ei îmi făcuse cadou de ziua mea un caiet cu coperte foarte frumoase, pentru a-mi scrie - sugerase ea - jurnalul zilnic, ori citate biblice, ori altceva...

Ideea ei mi-a plăcut.

Interesantă provocare ca, în starea de maturitate a vârstei, să privesc retrospectiv atâtea lucruri trăite şi simţite în care Dumnezeu a fost prezent!

Simple lecţii de viaţă sau încercări grele, al căror rost îl înţeleg mai bine acum.

Aşa că accept provocarea de a scrie amintiri şi de a relata unele experienţe cu Domnul. Ici-colo, voi povesti mai pe larg împrejurările, contextul, pentru a face mai lesne de înţeles întâmplările de atunci sau ulterioare, de-aceea n-o să am o cronologie foarte strictă.

Aş vrea prin aceasta să le ofer un dar de experienţe şi cugetări celor ce le vor citi, pentru a-i convinge că viaţa cu Dumnezeu merită trăită, dar în mai multă ascultare decât am dovedit eu!

Icuţa, în timpul copilăriei mele

Inocentă copilărie, cu ce să încep a cuprinde depărtarea ta?

încep, desigur, cu obârşia religioasă.

Pot spune că provin din religia ortodoxă get-beget, pe ambele filiere. încă de copil simţeam aproape instinctiv respect pentru biserică, pentru biserica din cartier în special. Pe preotul nostru chiar îl iubeam, căci mă scosese într-o iarnă dintr-un canal pe care nu-1 văzusem din cauza zăpezii prea mari, cu care mă luptam în acea iarnă pe drumul spre grădiniţă. în disperarea mea că nu era nimeni să mă salveze, apăruse de nu ştiu unde preotul, al cărui zâmbet bun şi mână salvatoare nu le pot uita.
De fapt, mâna Domnului acţionase atunci, înainte ca eu să-L fi cunoscut!
La şcoală, apoi, aveam ore de religie cu dumnealui. La începutul fiecărui an şcolar ne ţinea mereu aceeaşi cuvântare, ca dacă cele spuse ne intrau pe-o ureche şi ne ieşeau pe alta - cum se întâmplă de obicei copiilor -, până la urmă să ne rămână totuşi ceva în cap. începea întotdeauna cu pilda Semănătorului. Noi trebuia să fim „pământul bun" în care seminţele căzute dădeau rod, adică să luăm aminte la sfaturile pe care ni le dădea. Unul dintre acestea, asupra căruia dumnealui insista, era să ne ferim de hoţie. Parcă îl mai aud cum ne avertiza aproape strigând: „Cine fură azi un ou, mâine fură un bou!" Cum noi, la oraş, nu aveam de-a face cu boii, mă întrebam pe atunci: „cum adică s-ajungem să furăm un bou"?! Am înţeles până la urmă că, dacă începeam să furăm lucruri mici: gume, creioane, abţibilduri şi alte lucruri care ne atrăgeau la colegii noştri sau la alţi copii, treptat ne obişnuiam cu actul acesta al hoţiei, ne

creştea îndrăzneala şi abilitatea încât am fi ajuns mai târziu să furăm lucruri mari, de calibrul unui „bou" şi că, de fapt, aşa se întâmpla cu orice obicei rău pe care nu-1 stăvileam de la început. însă nu toţi copiii luau aminte.
Erau şi istorioarele religioase pe care ni le spunea în timpul anului, dar care, tot aşa, se prindeau de noi mai mult sau mai puţin. Măcar se forma în subconştientul nostru un discernământ pentru ce era bine şi ce era rău, iar dacă nu ţineam seama aveam să suferim consecinţele, numai că nu prea ne speria pe noi atunci lucrul acesta.
în predicile duminicale din biserică, unde noi, elevii, trebuia să participăm, căci altfel ne scădea nota la religie, preotul vorbea despre viaţa sfântului a cărui sărbătoare era în acea zi, căci, în calendarul ortodox, de fapt, în fiecare zi e câte un sfânt. Pe mine mă impresionau mult aceste povestiri în care era vorba despre sfinţi martiri, sau oricum despre oameni cu o viaţă demnă de toată admiraţia. Numai că pe noi, ascultătorii, oricât ne-ar fi impresionat, nu ne ajutau practic cu nimic, căci fiecare rămânea mai departe cum era...
Din aceste învăţături pe care le auzisem la preotul nostru, ca şi din povestioarele morale pe care mi le citea mama mea seara se formase în mine un instinct pentru ce era bine şi ce era rău în lucrurile fundamentale. în rest, nu ştiam nimic despre Dumnezeu, despre Domnul Isus Hristos, despre mântuire. Ca toţi ceilalţi credeam că mântuirea se obţine prin spovedania la preot, după care aveam dreptul „să ne împărtăşim" (adică să înghiţim pâine - sub formă de anafura - şi vin, despre care ni se spunea că, sub influenţa slujbei preotului, se transformau în trupul şi sângele lui Isus Hristos, care fusese răstignit pe cruce pentru păcatele omenirii), ritual ce avea loc în special de Paşti şi de Crăciun.
Când aveam vreo nouă-zece ani, mi-a căzut în mână cartea „Vieţile sfinţilor", pe care am citit-o cu mult interes. Cred că şi de acolo se mai inspira preotul nostru în predicile sale.

Citind-o, mi s-au născut în minte întrebări răscolitoare, iar cea care stăruia cel mai mult era aceasta: de unde au fost aşa de siguri aceşti sfinţi că Dumnezeu există încât au acceptat să fie chinuiţi şi să-şi dea chiar viaţa pentru credinţa lor?!

Mama mea, Ica, era foarte bisericoasă. Ea putea sta ore întregi să asculte orice fel de slujbă, fără să se plictisească sau să se vaite de picioare, cum făceam eu. îi plăcea atmosfera, care-i aducea o anume stare de linişte sufletului ei nefericit. Practic însă nici ea nu înţelegea nimic din ritualurile aplicate şi din slujbele cântate şi de aceea nu-mi putea spune altceva decât că „există Dumnezeu", dar fără vreun argument măcar în susţinerea acestei afirmaţii. Un unchi de-al meu, cu care ne vedeam mai des - om care avea o funcţie mare şi ne inspira la toţi respect -, fiind ateu, îmi spunea: „Vezi de treabă, nu există Dumnezeu!", dar nici el nu avea vreun argument pentru ceea ce susţinea.
Crescută deci între două idei contradictorii despre Dumnezeu, nu ştiam ce să cred!
Era însă un ceva în natură care-mi atrăsese atenţia şi mă uimea: seminţele. Nu înţelegeam cum de ieşea din ele ceea ce ieşea şi mereu ce trebuia! Oare cine dirija ce se întâmpla înlăuntrul lor!? Dar, mai ales, cine le făcuse pentru prima oară să fie aşa?! Nu auzisem să se facă pe undeva vreo sământă, nici în cele mai renumite laboratoare nu se făcuse vreodată aşa ceva! Atunci, cine!? Şi îmi răspundeam tot eu, că nu le-ar fi putut face decât... Dumnezeu!
Dar într-o zi, mi-am ridicat ochii către cer şi-am zis: „Dumnezeule, dacă exişti, fă-mă să cred în Tine!"
Ştiu că glasul meu de copil a ajuns la El! îl văd cu ochii minţii de azi, zâmbindu-mi cu o bunătate pe care încă n-o cunoscusem! Poate că un grup de îngeri chiar pornise un cântecel de bucurie, în aşteptarea comenzilor Celui pe care o fetiţă, răscolită de întrebări, voia din tot sufletul să-L afle!

II

întâmplări mici, dar fundamentale

Ica şi-a deschis inima spontan înaintea unei colege de serviciu, dintr-o nevoie pe care o simţea sufletul ei: „Tare aş vrea să aud o predică bună!", i-a zis aceleia, deşi n-o cunoştea mai mult decât pe celelalte. „Te duc eu unde merge mama!", i-a răspuns colega îndată. N-a vrut să-i spună unde. Au stabilit doar un loc şi o oră la care să se întâlnească.
Aşa a ajuns Icuţa într-o adunare mare de credincioşi unde se predica Evanghelia.
Atât de mulţumită a fost de predica auzită încât, după aceea, numai acolo se ducea. A ţinut să merg şi eu. Aveam doisprezece ani arunci. Eu n-am putut însă urmări timp de o oră şi jumătate vorbirea care a fost, m-am plictisit îngrozitor, iar la urmă nu ştiam mai nimic din ce se vorbise, aşa că Ica nu m-a mai putut convinge să o însoţesc. Dacă aş fi mers şi eu, s-ar fi simţit poate mai puţin singură (deşi nu pentru asta mă chema), căci mama colegei pe care o cunoscuse apoi era cam în vârstă, iar colega care începuse să vină şi ea avea un fel de a fi cu care Ica nu se împăca prea bine. Eu nu-mi dădeam seama de aceste aspecte, ştiam doar că mă plictiseam şi cu asta nicio discuţie nu-şi mai avea rostul. Nu-mi plăcea nici că era departe, că era prea mult de mers, mă văităm eu la insistenţele Icuţei. în fine, încăpăţânată cum zicea uneori că sunt, n-a mai insistat, închizându-se şi mai mult în tristeţea ei, aşa cum se întâmpla de obicei când nu făceam ce considera ea că trebuie. Se ruga însă pentru mine, şi asta îmi făcea plăcere.
Dimineaţa, se scula ca întotdeauna înaintea mea, citea ceva în Biblie, apoi îngenunchea şi se ruga în şoaptă. Eu mă

deşteptam în şuşotitul rugăciunii ei şi stăteam nemişcată ca să n-o deranjez, aşteptând

întotdeauna să termine. Nu înţelegeam ce spunea, dar îmi auzeam numele când şi când, ceea ce crea înlăuntrul meu o stare de bine şi de linişte. Pleca apoi, iar eu rămâneam cu Mămica - bunica mea, mama Icuţei -, care mă creştea şi căreia îi ziceam tot aşa cum îi spunea şi ea.
Duminicile nu mergeam, de obicei, nicăieri. De când se instaurase regimul comunist, nu mai făceam religie la şcoală şi nici nu eram obligaţi să mergem la biserică, dimpotrivă, Dumnezeu era considerat inexistent.
Au trecut cam trei ani; intrasem de-acum la liceu.
într-o zi, Lena, o colegă de clasă ce locuia în apropiere, a trecut pe la mine cu rugămintea s-o însoţesc până la piaţă, căci o trimisese mama ei să cumpere ceva şi nu voia să meargă singură. Mămica era foarte severă şi, de obicei, nu mă lăsa să plec aşa, dar cu Lena m-a lăsat. Pe drum, în dreptul unei străzi, am văzut multă lume. Interesându-ne noi ce se întâmplă, am aflat că pe strada aceea era „un loc unde se explica Evanghelia" şi că atunci lumea tocmai ieşea. Mi s-a părut interesant când am auzit că „se explică Evanghelia". N-am realizat că şi acolo unde mergea Icuţa se făcea, de fapt, acelaşi lucru, ba, mai mult, aici era chiar o filială a acelei biserici căreia i se mai zicea „Adunarea mare" sau „Sala mare". Am hotărât împreună cu Lena să venim şi noi aici data următoare, în secret.
Magnetul lui Dumnezeu se îndreptase, nebănuit, asupra noastră. Magnetul Său se îndreaptă către toţi oamenii, depinde numai ce material au în ei. Un magnet nu poate atrage, de pildă, lemnul. în mine şi în Lena se formase, fără să ştim noi asta, un fel de pilitură de fier...
Aşa că am mers nu doar data următoare, ci pentru noi a devenit un program regulat. Nu ştia nimeni, ceea ce deocamdată nu ne era greu, căci nu lipseam de-acasă mai mult de două ore. Ica pleca mai devreme şi sosea oricum după

mine, Mămica ştia simplu că „eram cu Lena", se gândea că poate o tot trimitea mama ei la piaţă - cine ştie? -, iar mama Lenei ştia că fata ei plecase la mine.
Curând, Lena mi-a declarat că „ea s-a întors la Dumnezeu!" M-a mirat ce repede înţelesese ea aceste lucruri şi cum acţionase în consecinţă. Eu eram mai confuză, aveam neclarităţi împletite, însă cu o dorinţă vie de a nu mai păcătui în vreun fel ca să nu-L supăr pe Dumnezeu, de a cărui existenţă, nu ştiu cum, nu mă mai îndoiam! în acelaşi timp, eu mă simţeam încă străină pe tărâmul în care intrasem, totul îmi era nou, şi o admiram mult pe Lena că ea se lămurise aşa de iute cu toate! Nu-i spuneam ei că eu nu eram lămurită în ceea ce vedeam că ea înţelesese aşa de bine, mă jenam de inteligenţa ce-o dovedea. Poate doar cu timpul să fi discutat noi mai deschis, dar n-am mai apucat, fiindcă părinţii ei au aflat unde mergeam noi şi ce se întâmplase. Ca urmare, i-au interzis în mod brutal să mai aibă vreo legătură cu credincioşii aceia, şi chiar cu mine...
Am suferit pentru Lena şi pentru despărţirea noastră, mai ales că m-am văzut singură. Totuşi eu am continuat să merg „acolo unde se explica Evanghelia" şi m-am ataşat definitiv de acel loc, poate şi datorită creştinilor, care erau oameni prietenoşi, fără a fi însă sufocanţi. Problema de care mă loveam însă, şi de care îmi dau mai bine seama acum, era faptul că nimeni nu-şi povestea vreo slăbiciune şi felul în care şi-o biruia,

sau vreo greşeală şi felul în care se străduia să şi-o îndrepte ori chiar şi-o îndreptase. Păreau toţi ajunşi pe treptele superioare ale perfecţiunii după întoarcerea lor la Dumnezeu. De aceea, cred, nu ştiam cum să-mi formulez întrebările şi curiozităţile ca să nu şochez cumva cu ele. Pe de altă parte însă eram foarte deschisă cu Dumnezeu în rugăciune. Cu El îmi permiteam să fiu sinceră până în măduva oaselor, şi acesta a fost un lucru care întotdeauna m-a ajutat. Am primit şi un dar de la un credincios, un Nou Testament. îmi amintesc ce

lucru însemnat a fost pentru mine, cu câtă reverenţă îl ţineam în mâini şi cât mi-a folosit după aceea, căci i-am dat importanţa care i se cuvenea.

Aşa am început deci să-L cunosc pe Domnul... A fost o lucrare neimpusă din afară şi neştiută de nimeni. Desigur, rugăciunile tainice ale Icuţei avuseseră rolul lor. Domnul dă uneori nişte lucruri numai dacă îi sunt cerute, cerute cu insistenţă şi răbdare, când aşa este necesar.

La început, după cum am spus, aveam multe nelămuriri şi confuzii, necunoscând încă atâtea. Nu ştiam, de exemplu, să deosebesc întotdeauna ispita de păcat, de aceea mă vedeam cu o fire tot mai păcătoasă de vreme ce aveam ispite! Şi mă descurajam... Ica se plângea şi ea că nu înţelegea întru totul nişte lucruri şi avea unele incertitudini, dar se jena, ca şi mine, de îndoielile ei. Noi nu ştiam că şi alţii treceau prin aceste stări până când ajungeau să crească în cunoaşterea lui Dumnezeu.

Dar, uimire! în pofida acestor întrebări, incertitudini şi lupte care mă descurajau uneori, eu eram deja un *om noul* Faptele rele sau neplăcute pe care le făcusem înainte, cum ar fi fost, de pildă, minciunile pe care i le mai spuneam Mămicăi ca să scap de bruftuluielile dânsei, acum, orice ar fi fost, nu le mai spuneam, chiar dacă îmi venea câteodată să fac la fel! Cândva i le mărturisisem preotului la spovedanie, el mi le iertase, dar eu rămâneam după aceea ca şi înainte... Acum însă era indusă în mine *o voinţă* care mă oprea şi *o putere* care mă ajuta. Nu ştiam de unde veneau, le constatam doar prezenţa. Alteori nici nu eram conştientă de ele, doar le vedeam rezultatul. Magnetul divin găsise în mine un *respect* firesc pentru Dumnezeu Tatăl şi pentru Fiul Său, Domnul Isus, despre care aflasem că îşi dăduse viaţa pentru fiecare dintre noi, şi nu doar ca să fim iertaţi de păcatele noastre, ci ca să fim şi curăţiţi de ele. *Respectul* acesta nu mă mai lăsa să fac lucruri care, ştiam

în sinea mea, Lui nu-I erau plăcute... Alte considerente aveam acum, alte atitudini... Lucra în mine o dorinţă de a respecta învăţăturile Domnului Isus, simple şi clare, dar puternice, cărora le simţeam caracterul de legi, precum legile naturii. Mă interesau totodată şi poruncile lui Dumnezeu din Vechiul Testament, întărite şi explicate apoi de Domnul Hristos, porunci care înţelesesem că nu fuseseră nişte capricii ale lui Dumnezeu, ci i le dăduse omului ca prin ascultarea de ele să fie scutit de suferinţele aduse prin slăbiciunile şi tendinţele pe care El i le ştia. I-a oferit însă şi libertatea de a alege dacă vrea să ţină cont de ele sau nu - iar eu alesesem să ţin cont... Aşadar, *mă întorsesem la Dumnezeu!* Foarte mulţi ani am crezut că oricine credea în Dumnezeu avea în sine şi *respectul* firesc pentru El, ca să nu-şi îngăduie lucruri incorecte şi necinstite. Am avut dezamăgiri însă constatând că nu întotdeauna oamenii care *cred în Dumnezeu* au şi *respectul* cuvenit ca să nu facă ceea ce ar fi inacceptabil, chiar şi înaintea oamenilor, dacă interesul le-o cere. Aceştia caută să se îndreptăţească închipuindu-şi că Dumnezeu, care e *bun,* le înţelege nevoia şi le trece cu vederea compromisurile cu care acţionează, îşi construiesc, cum se spune, un Dumnezeu după chipul lor. Ei sfidează de fapt *bunătatea* lui Dumnezeu, uitând că El este şi *sfânt,* şi

drept, şi că, „începutul înţelepciunii este frica de Domnul..."
Prin urmare, *respectul* ce-1 simţeam şi *sinceritatea totală* au fost cele ce m-au ajutat să mă apropii de Dumnezeu. Apropierea aceasta mi-a oferit sentimentul unei apartenenţe speciale, apartenenţa la lumea Lui, cu un efect neaşteptat de binefăcător chiar în viaţa de toate zilele. Am căpătat astfel o orientare şi un bun reazim care aveau să-mi folosească în toate situaţiile, inclusiv în cea atât de neplăcută pe care o trăiam acasă şi care continua să dăinuie şi după această istorie a întoarcerii mele la Dumnezeu.

III

Aduceri-aminte

Rămăsese vie în mintea celor din familia mea şi a cunoscuţilor mai apropiaţi detestabila supărare pe care o manifestase tăticu la naşterea mea. îşi dorise un băiat ca „să-i ducă numele", nicidecum o fată...
Tăticu nu mă iubea.
Dar, de fapt, nu mă iubea nimeni, fiindcă „semănăm cu el"! Asemănarea asta fizică, devenită tot mai evidentă pe măsură ce creşteam, le făcea pe mamele mele să creadă că îi semănăm astfel întru totul! Nu se bazau nici măcar pe puterea educaţiei, ca să-şi pună nădejdea în aşa ceva.
Tăticu era un om cumva plăcut la vedere şi, deşi necredincios, nu avea viciile cunoscute. Nu fuma, nu bea, nu era afemeiat. Deşi în decursul vieţii a avut mai multe neveste, asta a fost pentru că ele l-au părăsit pe el - divorţând sau murind -, şi nu invers. Era corect şi cu datoriile băneşti, dacă le făcea, căci în general nu-i plăcea să se împrumute. în plus, avea o bună înzestrare intelectuală, genetică mai mult. Mamele mele îi recunoşteau această calitate, ca şi talentul deosebit la desen, amintindu-şi câteodată ce desene extraordinare îi ieşeau din mână! Avea însă şi defecte însemnate, care nu ieşeau la iveală de la prima vedere: egoist, dominant, pretenţios până la absurd câteodată, impulsiv, violent şi jignitor.
Icuţa era foarte fină în comparaţie cu el, avea o educaţie care nu se potrivea deloc cu a lui. Se căsătorise mult prea devreme ca să ştie ce face.

După şapte ani de căsnicie foarte nefericită, ea a divorţat. Tăticu a urmărit-o un timp cu răzbunări de tot felul, prin care căuta să-i facă rău pe unde putea, iar asta doar dintr-un orgoliu rănit, căci material nu avea niciun motiv, Ica renunţând nu doar la pensia alimentară care mi se cuvenea, dar şi la tot ce agonisiseră în cei şapte ani.
După divorţ, Ica a renunţat să mai discute ceva privitor la tăticu şi la căsnicia ei. Pentru ea era un subiect încheiat, sau cel puţin aşa dorea ea să fie. Era doar tristă, o tristeţe tăcută, care aproape că o definea... La nefericirea copilăriei pe care o trăise departe de căldura unei familii, se adăugase eşecul dureros al căsniciei, cu răzbunările care-i urmau, iar pe umeri mai avea acum şi întreţinerea familiei noastre, în vremurile acelea dificile de la instaurarea comunismului, când fiecare salariat tremura să nu fie destituit din cine ştie ce motiv, ca urmare a supravegherii partidului.
Intre tăticu şi Mămica rămăsese însă o ură de nedescris, în special din partea Mămicăi: nu era zi să nu-1 pomenească şi ura ei se revărsa în mod stupid şi asupra mea. Faptul că „semănăm cu el" o înnebunea, mă ura din cauza asta şi mi-o tot spunea, ameninţându-mă că mă va omorî odată, lucru pe care chiar îl credeam, după cum se manifesta.
Dânsa era bolnavă cu nervii de când îi murise soţul pe front, în Primul Război Mondial. Rămăsese văduvă la 28 de ani cu patru copii. Deşi, aparent, sănătatea i se

ameliorase cu timpul, avea totuşi crize ciclice care se manifestau prin stări nervoase ce-şi găseau tot fdul de pretexte, cu atât mai grozave când motivele chiar existau, fiind foarte greu pentru cine-i stătea atunci în cale. în plus, prin veridicitatea pe care ştia să o dea celor mai neînsemnate motive pe care le găsea, făcea să pară absolut justificate acele stări, aşa încât nimeni nu şi-a dat seama, multă vreme, că, de fapt, acestea aveau şi o cauză organică.

în ceea ce mă privea, situaţia era de multe ori foarte grea. Când criza îi ajungea la paroxism, nevoia imperativă de a se elibera o făcea să se lege de orice, mă certa cumplit pentru lucruri despre care uneori n-aveam habar, îmi adresa insulte grele, mă izbea pe neaşteptate cu ce apuca dacă-i răspundeam. Ajungeam întotdeauna să plâng cu lacrimi amare, uneori nu mai aveam nici aer din cauza suspinelor care se transformau în spasme pe care nu le puteam stăpâni. Şi, cum nu era nimeni de faţă să mă ajute, tot dânsa venea cu apă şi zahăr ca să-mi revin. După aceea, se liniştea pentru un timp... Apoi, încet-încet, îi revenea procesul nervos, pe care eu, vrând-nevrând, îl simţeam, fiindu-i în preajmă. Se răstea la mine cu rost şi fără rost (cu rost când nu făceam ce-mi spunea), mă jignea cât putea, mereu cu ton de comandă şi milităros, încât o poreclisem „Domnul general". în sinea mea era prezentă constant ameninţarea, că „mă va omorî odată" şi-mi spuneam: „Când din cauza nervilor o va lăsa judecata, va face exact ce zice! Chiar dacă după aceea îi va părea rău, de frica justiţiei sau a supărării Icuţei, să mă învieze nu va mai putea!" De aceea, în adâncul meu, eram într-un stres aproape continuu, şi chiar când nu mă gândeam la acest lucru îmi persista în subconştient o teamă tulbure şi permanentă. în prezenţa Icuţei însă Mămica doar mă critica, dur şi veninos, încheindu-şi acuzele cu obişnuita-i concluzie „seamănă cu tat-su". îşi asigura astfel justificarea pentru cazul în care eu m-aş fi plâns ei de cele ce-mi zisese şi făcuse în ziua respectivă. Dar nu mă lovea şi nu-mi adresa insultele grele care-i ieşeau din gură când eram numai noi două. Icuţa, educată, n-ar fi suportat şi ar fi intervenit! Dar numai de intervenţia cuiva n-avea Mămica nevoie, când trebuia să-şi descarce nervii încordaţi la maximum...
Ica nici nu putea să ştie prea bine ce se întâmpla. Ea pleca dimineaţa şi venea spre seară.

Ea a lucrat la Ministerul Industriei Alimentare, la secretariatul unui director general, apoi la cabinetul ministrului, unde avea mult de lucru.
In zilele rele de-acasă, de cum intra pe uşă, Mămica avea grijă să mi-o ia înainte cu pâra, ca ea să nu-mi dea mie crezare la ceea ce i-aş fi putut spune. Eu, disperată de acuzaţiile pe care mi le aducea, încercam să mă apăr, dar Ica, după o zi de muncă şi care de fel ura discuţiile, n-avea chef de astfel de scene şi mă ruga pe mine să tac pentru ca să se liniştească lucrurile. *Silence, tais-toi, s'il teplaît!*[1] îmi cerea în franceză, ca să nu mă simt pusă jos în faţa Mămicăi, cu aerul că ea nu dădea atenţie la ce-i spunea dânsa şi că, deci, trebuia să fac şi eu la fel. Dar Mămica intuia foarte bine că-mi cerea să tac, ceea ce din punctul dânsei de vedere era foarte bine! Şi lucrurile se linişteau. Icuţa nu-şi dădea seama ce rămânea în mine... A doua zi, a treia zi, mă puteam gândi la cele întâmplate până ce, treptat, se estompau şi făceau loc altora. Dar tristeţea îşi făcea un culcuş tot mai bun în inima mea... Aveam momente când eram chiar disperată! Cum nu-L cunoşteam atunci pe Dumnezeu, spre cine să mă îndrept?! îmi amintesc de o după-amiază în care m-am gândit serios la „ce să fac?!" Mi-au venit atunci în minte fetele necăjite din poveşti şi care au fost salvate totuşi. Mi s-au derulat rapid vieţile lor şi cum au fost scăpate! Albă ca Zăpada, de exemplu, avusese o mamă

vitregă care o urase într-atât încât chiar voise s-o omoare, dar, până la urmă, s-a îndrăgostit de ea un prinţ văzând-o şi a luat-o cu el în mod hotărât, de a fost apoi fericită până la adânci bătrâneţi... Aveam şi exemplul Cenuşăresei. Tot aşa, mama ei vitregă o urase şi se purtase rău cu ea, dar, într-o bună zi, a văzut-o un prinţ, care, îndrăgostindu-se de ea, a luat-o până la urmă cu el şi a scăpat-o de nefericirea ei... Iată deci că se putea! Nu mă

gândeam că vârsta mea nu era încă pentru aşa ceva. Mi-a apărut însă o altă problemă: fetele din poveşti erau foarte frumoase! Când prinţii aceia au ajuns să le vadă, ei au fost atraşi de chipul lor, ca fluturii de lumină. Dar eu?! De unde atâta frumuseţe ca să farmec un tânăr şi, văzându-mă, să mă ia cu el - indiferent ce-ar zice Icuţa - şi să-mi schimbe starea? Nu, nu puteam spera la aşa ceva! Brusc, am revenit cu picioarele pe pământ. Dezamăgită, vedeam că poveştile nu-mi puteau fi de folos. La şcoală învăţasem despre importanţa lor, că reprezentau lupta dintre bine şi rău şi că întotdeauna biruia binele! Aşa o fi fost, dar nu le vedeam aplicabile în cazul meu. De aceea, n-am mai iubit poveştile... şi-am căzut în deznădejde... M-am întins pe pat, tristă şi fără vlagă. Deodată, un mănunchi de raze strălucitoare a străpuns fereastra dinspre apus şi s-a oprit drept lângă mine, iar razele m-au învăluit... Mi s-a părut atunci că erau mii.de braţe înmănuncheate, care se întinseseră din cer spre mine ca mângâiere... Şi am avut ciudata senzaţie că acolo, undeva, se ştia de mine!...[2]

Ele m-au înviorat şi mi-au dat o nădejde de bine. M-am ridicat şi, revenindu-mi dintr-o dată, m-am întrebat cu forţe noi: „Ce să fac dacă n-am frumuseţea fetelor din poveşti?!" Atunci mi-a venit o idee salvatoare: „Eu am să învăţ! mi-am zis. O să-mi pot face astfel un rost în viaţă şi-am

[2] în cartea mea „Monica", am transferat asupra Monicăi, ajunsă la mătuşa ei, exact acest moment trăit de mine atunci, în copilărie: „Se întinse apoi pe pat..." - scriu acolo. „Un mănunchi de raze, suliţe strălucitoare trimise de soarele care trecea de zenit, străpunse perdeaua subţire; ele ajunseră drept pe patul ei, erau lângă ea, o învăluiau. Şi îi apărură fetei ca mii de braţe înmănuncheate, întinse din universul îndepărtat..." Retrăiesc şi-acum acest moment... Nouăzeci la sută din trăirile şi simţămintele din cartea „Monica" au fost propriile mele trăiri şi simţiri în diferite situaţii; cel puţin în capitolul „Amintirea secretă a doamnei Lina" este cazul trăit de mine întru totul. Aşa că acele „braţe înmănuncheate" de care îmi amintesc ca despre un semn ceresc au fost odată asupra mea...

să plec de lângă Mămica!..." Oricum învăţam bine, dar acum aveam o puternică motivare.

îmi stabilisem astfel un plan realizabil prin forţele mele şi pe care nu-1 destăinuiam nimănui, era secretul meu. Chiar dacă planul era cu bătaie lungă, pentru mine exista totuşi o luminiţă în capătul tunelului la care puteam privi la nevoie, indiferent cât de lung era tunelul... în mintea mea merita să mai sufăr cât trebuia până îmi terminam şcoala necesară ca să pot avea după aceea un serviciu bun, nu să plec aşa, oricum, şi s-ajung mai rău decât eram!

După discuţiile provocate de Mămica, de obicei nu-i mai spuneam nimic Icuţei, de vreme ce-mi recomanda „tăcerea". Oboseala cu care venea acasă şi tristeţea ei de totdeauna - care, de fapt, era şi manifestarea unei depresii adânci - mă făceau să nu-i mai spun chestiuni care ar fi apăsat-o mai rău, nu pentru că aş fi avut eu atunci aşa o logică, ci, instinctiv, simţeam că aşa trebuia să procedez. Pe de altă parte, ştiam că Ica nu avea ce face. Ca să fi recurs la o separare de Mămica, practic, nu se putea, căci în afară de faptul că era o mare criză de locuinţe în acei ani de după război, ea nici n-ar fi putut să-mi poarte singură de grijă, ocupată fiind să ne asigure existenţa, ca să nu mai spun de supărarea pe care ar fi avut-o Mămica dacă ar fi lăsat-o singură, neavând cum

să se descurce cu minuscula-i pensie de văduvă.
Ica însă era blândă şi bună, acest lucru ajutându-mă să-mi găsesc oarecum echilibrul. Uneori, seara, când venea acasă, sau duminicile când mai puteam vorbi amândouă, priveam împreună cerul înstelat, care pentru mine era o lume tainică şi măreaţă, stelele care mă fascinau şi mă simţeam mereu ca sub o vrajă. Ea îmi arătase care era Luceafărul şi-1 căutam întotdeauna primul, mă învăţase, de asemenea, cum erau Carul mare şi Carul mic şi căutam să le găsesc „desenele" printre celelalte stele, ca în jocul „Caută şi

găseşte", îmi arătase şi cum era „luna plină" sau „luna nouă" şi mă învăţase un cântecel cu „luna nouă" pe care-1 cântam încetişor amândouă.
Mă învăţa şi alte lucruri mai practice. Pentru că la începutul şcolii aveam o vorbire mai greoaie (îmi dădusem târziu drumul la vorbă), mi-a spus să citesc cu glas tare ca să-mi aud cuvintele, şi astfel să-mi formez o dicţiune bună, căci şi Demostene avusese o vorbire greoaie, chiar bâlbâită, dar prin voinţă exersase rostirea cuvintelor cu pietre în gură şi ajunsese apoi orator renumit! Mă impresionase voinţa lui Demostene şi rezultatul pe care îl obţinuse, aşa că am ascultat sfatul Icuţei şi, încă din prima vacanţă, citeam şi reciteam cu glas tare lecturile din cartea de şcoală, până ce, treptat, am căpătat o vorbire tot mai cursivă. Tot ea m-a învăţat cum să-mi revin când mă trezeam din somn speriată. Noaptea aveam vise din care mă deşteptam uneori îngrozită şi îmi bătea inima tare. Ea mi-a spus ca imediat ce mă trezesc să mă uit la fereastră, unde năvălea lumina, ca să se disipeze visul. Aşa făceam şi mă linişteam.
Nu ştiu cum ar fi fost Icuţa dacă ar fi crescut-o Mămica tot timpul. La vârsta de şase ani fusese luată în grijă de stat, ca şi ceilalţi doi fraţi ai ei (o surioară murise), întrucât statul îi lua în grijă pe copiii celor căzuţi pe front, consideraţi „fii de eroi", şi le dădea o educaţie bună - dar foarte austeră -până ce aceştia împlineau 18 ani.
O iubeam foarte mult pe Icuţa. Eram fericită că o aveam şi în fiecare seară abia o aşteptam...
Nu mă întrebam dacă criticile Mămicăi aveau vreo influenţă asupra ei sau dacă ea era fericită că mă avea. Făcea doar mici şi fine observaţii câteodată, cu concluzii care-mi trezeau obscure îndoieli. Orice copil simte în mod subtil nişte lucruri, abia mult mai târziu îi vine înţelegerea... Observaţiile mai clare în privinţa aceasta le aveam prin comparaţiile fireşti pe care le făceam cu colega mea Toria, care avea o situaţie

asemănătoare: tot fără tată - căci murise pe front în Al Doilea Război Mondial -, cu o bunică - mama tatălui - care se ocupa de gospodărie şi le făcea zile amare celor din jur, apoi mama Toriei care, tot aşa ca Ica, avea serviciu. Mama Toriei însă, de îndată ce i se termina programul, venea glonţ acasă la fata ei, pe când Icuţa, dacă putea ieşi mai devreme, se ducea glonţ la biserică, unde stătea uneori prea mult, dacă participa la slujbele de seară din perioadele premergătoare marilor sărbători. Nu le înţelegea, dar atmosfera aceea desprinsă de pământ îi făcea bine minţii ei după o zi de lucru şi sufletului trist. De fapt, Icuţa îl căuta pe Dumnezeu, avea nevoie de El -însă de El avea nevoie permanent, nu doar în unele momente -, numai că mie îmi lipsea capacitatea de-a înţelege acest lucru... Nu erau pe-atunci telefoane de anunţat, iar eu, când vedeam că întârzia mai mult ca de obicei, mă aşezam pe un plâns dureros, cu mare frică să nu i se fi întâmplat „de data,. aceea" ceva! Deveneam disperată la gândul că puteam rămâne de-acum numai pe mâna Mămicăi... Cât de fericită eram, apoi, când o vedeam! îi săream de gât şi-o sărutam pe săturate... Odată, atât de mult am strâns-o de gât în bucuria mea şi nu i-am mai dat drumul - chinuind-o efectiv astfel -,

încât ea m-a împins deodată şi mi-a zis: „Pleacă! Eşti brutală ca taică-tu!" Am încremenit. Niciodată Ica nu făcuse o asemenea comparaţie. Şi-apoi, de ce eram „brutală"? Nu înţelegeam! Şi încă „aşa ca tăticu"? De ce oare? Oricum, însemna că era foarte grav! Multă vreme mi-am pus întrebările acestea, dar ele rămâneau mereu fără răspuns. Am avut însă grijă de-atunci să nu-i mai dau ocazia Icuţei să-mi spună (sau să gândească măcar) aşa o grozăvie! Am învăţat să mă stăpânesc, să nu mai explodez de bucurie şi să n-o mai strâng de gât dacă aşa îmi venea! îi ieşeam doar înainte, cu un zâmbet cât mai delicat şi reţinut, ca să semăn cu ea, nu cu tăticu!

în ceea ce privea analogia pe care o făceam în sinea mea cu situaţia Toriei, nu o puteam discuta, pentru că, înainte de orice, era şi o mare deosebire: tatăl Toriei... Tabloul cu chipul său era expus la şcoală în „Colţul eroului", iar acasă, de cum intrai, dădeai de acelaşi tablou, expus ca o icoană. Toria semăna foarte bine la figură cu tatăl ei, dar acest lucru nu-i crea dezgust bunicii căreia, de fapt, el îi fusese fiu. Oricum, era un altfel de tată, iar cusururile ce le va fi avut el erau de-acum uitate prin moartea sa „de erou"! în mintea mea de copil regretam că nu murise şi tăticu pe front. Socoteam că lucrurile ar fi stat cumva altfel...
Totuşi o menajam, ca să zic aşa, pe Icuţa, în sensul că nu-i puneam întrebări stânjenitoare, nu-i făceam reproşuri şi nu aveam pretenţii. între noi însă nu exista o apropiere prea mare. îmi propusese odată „să fim prietene", iar eu acceptasem cu bucurie. îmi plăcea să fiu prietenă ..şi mă împrieteneam uşor cu cine voia asta, în pofida diferenţei pe care o constatam în mine, între disponibilitatea sufletului meu pentru prietenie şi lipsa darului de a-mi comunica uşor simţămintele şi gândurile. Cu toate acestea, am observat, la un timp după ce „ne împrietenisem" noi, că doar eu îi spuneam Icuţei una sau alta, ea nu-mi spunea mie nimic dintr-ale ei, cum consideram eu că trebuia să fie într-o prietenie. Avea prietenele ei drăguţe din şcoală, cu care se mai vedea uneori şi cu care constatam că îşi discuta secretele. îmi dau seama acum că nu-mi putea spune mie, un copil, problemele grele şi dificile pe care le avea, atunci însă am înţeles doar că ea îmi propusese „prietenia" asta dintr-o tactică anume: să afle tot ce gândeam eu ca să mă poată duce pe calea cea bună, prevenind vreo prostie pe care aş fi putut s-o fac. Ideea îi era bună, dar să nu mă fi prins eu!
Aşa că n-am mai vrut o astfel de prietenie „unilaterală". M-am închis în mine, mai ales că de câte ori îi spuneam vreo întristare sau supărare dintre cele ce-aveam eu

pe-atunci îmi răspundea „liniştitor": „Lasă, sunt pe lume dureri mai mari!" Numai că pe mine alea de-atunci m;i ardeau la suflet! Sau: „Ei, ţi se pare ţie!", deşi eu ştiam bine că nu mi se părea deloc. Dar era metoda Icuţei de a nega o realitate, crezând că în acest fel o înlătura din sfera emoţională a sufletului meu şi, astfel, nu-mi mai făceam probleme. Dar nu era aşa...
Citeam de curând într-o carte despre cum trebuie tratate problemele copiilor noştri: „Lucrul de care îi putem asigura pe copiii noştri este că în prezent şi pe viitor problemele nu vor lipsi, uneori ţinându-se lanţ, una după alta. Dar învăţându-i cum să abordeze o problemă, arătându-le cum să o descompună şi cum să apeleze la ingeniozitatea lor pentru a o rezolva, le dăm direcţii care le pot folosi.toată viaţa..." Dar, zic, trebuie mai întâi să învăţăm noi cum „să abordăm" o problemă, cum „s-o descompunem", şi apoi cum „să apelăm la ingeniozitatea noastră pentru a o rezolva..." Totuşi, îi mulţumesc şi azi lui Dumnezeu că am avut-o pe Icuţa. A fost toată viaţa ei o binecuvântare pentru mine şi apoi pentru copiii mei.

IV

Cu Dumnezeu prin ostilităţi

După întoarcerea mea la Dumnezeu, într-o zi, în timp ce stăteam la masă şi îmi făceam lecţiile, Mămica s-a aşezat pe scaunul din faţa mea şi mă privea tăcută. I-am simţit privirea intensă, care la un moment dat parcă mă frigea. Am ridicat ochii şi am fost şocată de ura pe care i-am citit-o în priviri. Nu fusese nicio discuţie în casă, eram liniştită, la locul meu, aveam grijă să nu fac nimic cu care aş fi putut să o supăr. Nu era nici din cauza credinţei, dânsa n-avea treabă cu nicio biserică. Mai mult, aveam o mătuşă adventistă, cu o viaţă foarte corectă, pe care în spate o admira, de aceea nu era împotriva bisericilor neo-protestante, doar când o apuca, aşa, se agăţa rău de mine şi de Icuţa, dar noi o lăsam să zică ce voia.

Acum dânsa stătea în faţa mea şi tăcea, deci era altceva. Uluită, am întrebat-o: „De ce te uiţi aşa, Mămico!? Ştii cum mă priveşti? Dacă privirea dumitale ar putea lovi, numai vânătăi aş avea pe faţă!" Nu mi-a răspuns. A mai zăbovit puţin cu privirea asupra mea, apoi şi-a întors capul cu lehamite şi a zis: „Semeni cu taică-tu!". S-a ridicat şi a plecat.

Deci asta era! îi stăruia în suflet o ură nestăvilită pe tăticu, deşi trecuseră peste zece ani de când se despărţiseră, dar când se uita la mine, îl vedea pe el, iar asta o răscolea... Problema era însă că în ultimii ani îl mai vedea chiar şi pe el, în carne şi oase!

Tăticu se recăsătorise între timp şi se liniştise cu răzbunările lui. De când descoperise unde locuiam, ne mai făcea câte o vizită scurtă şi inopinată, cam o dată sau de două

ori pe an. Zicea că era în trecere. Cred că se întâmpla în **după-**amiezile de duminică, pentru ca s-o găsească şi pe Icuţ;i acasă. Stătea foarte puţin, destul de puţin ca să nu se işle vreo discuţie, deşi Mămica îi putea spune tot aşa, în trecere, câteva vorbe să-1 usture bine, dar nu admitea Ica. El era foarte mulţumit de noua lui soţie şi ţinea să spună acest lucru într-o formă sau alta.

Faptul că începuse să-şi arate faţa şi, mai ales, că venea la mine cu mâna goală, deşi nu plătea pensie alimentară, o făcuse pe Mămica să clocotească. Era ca o oală plină ochi pusă pe jar, care începea să fiarbă de dădea pe dinafară ori de câte ori îl vedea pe el sau îi venea el în minte - caz în care eu îi serveam de mare inspiraţie... Aşa că pentru mine situaţia nu se schimbase în ceva mai bun, chiar dacă îl aveam acum pe Dumnezeu.

Am auzit o predică, nu demult, cu o afirmaţie extraordinară: „Dumnezeu nu schimbă întotdeauna conjunctura în care ne aflăm. Nici Domnului Isus nu I-a schimbat-o. Dar El face altceva: ne dă putere!..."

în multe situaţii neplăcute, care au persistat mai multă vreme, mi-a fost greu sau imposibil să văd ce era pozitiv în ele, ce plan exista în spatele lor sau de ce Dumnezeu le îngăduia, când, de fapt, El ar fi putut interveni într-un fel sau altul! Şi pentru Ica, ale cărei probleme erau mai complexe, era dificil să înţeleagă asta. Ea avea şi ideea că

„se născuse fără noroc". Norocul Icuţei însă, orice ar fi fost, era unul mare, ca şi la mine: îl găsise pe Dumnezeu! El se lăsase găsit de ea... Se împlinise cuvântul care spune: *Mă veţi găsi, dacă Mă veţi căuta cu toată inima.* Şi Icuţa îl căutase cu toată inima. Avea acum Cui să-i spună temerile, necazurile, neîmplinirile. Era ceva s-ajungă să stea de vorbă cu Făcătorul Universului şi, sub acest aspect, Icuţa era recunoscătoare.
în ceea ce mă privea, apropierea de Domnul Isus îmi devenise de un real folos, deşi şi eu eram tristă în felul meu.

Mă simţeam uneori atât de zdrobită de situaţia care era! Dar oare cum altfel aş mai fi primit mângâieri de la Domnul, dacă n-aş fi avut nevoie de ele? Eram sinceră cu El, mă descărcăm în rugăciune cu toate, bune şi rele, iar El îmi punea în faţa ochilor, când citeam în Biblie, cuvinte potrivite cu care mă liniştea şi mă încuraja. Aceste experienţe îmi întăreau tot mai mult sufletul şi legătura cu El, o legătură în care aveam reazim şi călăuzire sub diverse forme. Chiar îmi răsare acum în minte o amintire în acest sens din acel timp.
Aflasem că la „Sala mare" erau adunări de tineret, iar prin intermediul Icuţei puteam merge şi eu uneori. Nu mergeam singură, ci împreună cu o fată. Icuţa mă învăţase cum să tai drumul până acolo, mergând pe jos de-a lungul unei şine de tren, cum făcea ea, ca să evit mijloacele de transport ce ocoleau prea mult.
Momentul la care mă referea avut loc la întoarcerea noastră acasă, pe la orele opt-nouă seara. Pentru că pe marginea din exteriorul şinei mai erau şi pietre, alesesem să mergem prin mijloc sărind de pe o traversă pe alta, lucru care ne făcea şi plăcere. Era o seară liniştită şi tăcută, care nu-ţi dădea fiori pentru nimic. Deodată, un glas dinlăuntru m-a atenţionat: „Uită-te în urmă, ca nu cumva să vină un tren!" Mi-am zis: „Dacă ar veni, s-ar auzi!" Glasul lăuntric a insistat: „Uită-te, totuşi!" L-am ascultat şi am întors capul: trenul era la mică distanţă în spatele nostru, aluneca uşor pe şine, nu se auzea nimic! Am strigat la fata aceea şi am sărit în lături!
Doamne! A trecut trenul ca o nălucă...
Multă vreme m-a urmărit imaginea aceasta, mai ales că nu înţelegeam cum de nu se auzise nimic! Vedeam însă cum Duhul Domnului mă avertizase, ce extraordinară şi reală fusese prezenţa Lui! Cum să nu mă fi simţit deci, întărită?
Viaţa cu Dumnezeu căpăta sens şi aromă.
Dar să revin la lucrurile pozitive ce se găseau ascunse în ambianţa de-acasă, atât de dezagreabilă uneori. Eu pot

spune că în acel context se desfăşurau lucrările Domnului în chip de... Grădinar. El sădea, uda, curăţa de bălării şi uscături, îmi forma un caracter... In mod insesizabil pentru mine, exersam *mila* şi *iertarea.* Pe Mămica tot timpul trebuia s-o iert... Mai mult, începusem să am o milă pentru dânsa de mi se rupea inima câteodată. Aflasem ce viaţă grea şi muncită avusese în copilărie, apoi cum o căsătoriseră părinţii la numai şaptesprezece ani, după care îi veniseră copiii unul după altul, iar, în final, o lovise văduvia la vârsta când alte femei abia se căsătoresc. îmi era milă şi când mă gândeam la cât de nefericită trebuia să fie în sufletul dânsei, cu răutatea aceea care o frământa! Pe de altă parte, învăţasem să-i văd şi calităţile: era săritoare cu vecinii, când cineva avea nevoie de ceva şi putea să răspundă nici nu mai stătea pe gânduri, avea, de asemenea, mâini bune la gospodărie şi la îngrijit bolnavi -dânsa era,.aceea care mă îngrijea când mă trântea vreo gripă (cam o dată pe an) şi o făcea cu îndemânarea unui cadru medical, uitând că voia să mă omoare... Avea şi un cap frumos, cu un păr creţ,

numai bucle, pe care îmi plăcea mult să-1 răsucesc pe degete, când mă lăsa. De ce nu-i semănăm la chip, Doamne? Ce m-ar mai fi iubit!
O iertam mereu, chiar dacă în momentele ei rele mă tulburam şi mă supăram pe dânsa. Atunci aveam ocazia să exersez mila şi iertarea cel mai mult.
Ce să spun despre *smerenia* ce mi se forma şi *modestia,* nu mai zic...
Am înţeles mai târziu că Domnul ne formează caracterul şi prin vicisitudinile vieţii. Ce bine era să-mi fi dat seama că, punând situaţia în mâna Domnului, puteam fi mai încrezătoare că El ştia cu siguranţă ce era de făcut şi ce planuri avea în privinţa noastră. Să fi înţeles mai din vreme că aici pe pământ este doar o anticameră a vieţii despre care Domnul Isus a spus: *Mă duc să*

vă pregătesc un loc... Aici doar experimentăm, învăţăm şi ne formăm.
Viaţa cu Māmica n-a însemnat doar atât. Dânsa şi ghicea... Săptămânal, veneau la *jourfixe*[3] o soră de-a dânsei şi cealaltă fiică, iar în cadrul acestor vizite, după ce discutau fel de fel, delectându-se între timp cu câte o cafea bună, avea loc o şedinţă de ghicit... Dacă eram acasă, îmi lungeam urechile cât puteam să aud ce le spunea, după care, dacă era posibil, urmăream ce se întâmpla. Am fost foarte impresionată când am văzut ce bine ghicea! Nu ţinea nici de telepatie, nici de autosugestia musafirelor, aşa cum crezusem înainte. După ce m-am întors la Dumnezeu, mi-am dat seama că dânsa avea un „duh de ghicit", cum spune Biblia, şi o rugam mai mult să se lase de practica asta, spunându-i că era oprit de Dumnezeu şi că era păcat! Dar n-a fost chip. N-o lăsau în primul rând musafirele şi, apoi, nu te poţi laşa de ceva dacă nu intri în legătură cu puterea lui Dumnezeu.
Tremuram la gândul că-şi pierdea sufletul, bineînţeles, nu doar din cauza ghicitului. Am tremurat pentru dânsa multă vreme şi mă rugam mereu Domnului să nu se întâmple asta!
După câţiva ani, am ajuns să mă confrunt eu însămi cu lumea întunecată cu care dânsa avea de-a face şi despre care, deocamdată, ştiam doar teoretic. Urma să trăiesc o experienţă înfricoşătoare, dar şi de triumf al Domnului Hristos, care a demonstrat că El este într-adevăr un Dumnezeu viu!
Dar despre asta, la vremea respectivă.
[1] într-o zi anume, zi de primire la unele familii (aristocrate), (fr.)

Schimbări neaşteptate
în vizitele sale, tătieu, la un moment dat, le-a cerut Icuţei şi Mămicăi să mă lase cu el şi cu soţia lui în vacanţă la ţară, la mama-mare a mea de acolo. Şi, spre mirarea mea, ele m-au lăsat, poate şi pentru că, de obicei, îmi petreceam verile numai în Bucureşti, neavând unde să mă trimită. Am fost astfel de două ori împreună cu ei acolo şi am stat de fiecare dată cam două săptămâni. I-am cunoscut astfel soţia, o femeie de casă, energică şi muncitoare, care, căsătorită mai înainte cu un miliţian beţiv, o dusese aşa de rău încât, când dăduse de tătieu, nealcoolic, n-o mai interesase nimic, era tot ceea ce-şi dorise! Şi îşi dorise un bărbat cu care să poată înjgheba o familie, fiind convinsă acum că-şi găsise omul potrivit.
în prezenţa lui tătieu ea se purta firesc cu mine, dar când nu era el de faţă devenea ostilă. Era limpede - pentru cine ar fi voit să observe - că nu mă voia în viaţa bărbatului cu care se căsătorise. Felul în care se purta mă întrista de multe ori. Nimic din ce făceam nu era cum trebuie şi îi spunea după aceea lui tătieu în aşa fel încât să-1 determine să nu mai fie deloc interesat de mine. îi simţeam bine antipatia, dar cui să-i spun, ce puteam să fac?! îmi dădeam seama că dacă m-aş fi plâns lui tătieu ar fi fost

mai rău după aceea, prin discuţiile ce cu siguranţă s-ar fi iscat, iar mama-mare era departe de a înţelege situaţia în care eram, ea era prinsă cu treburile gospodăriei de pe lângă casă ori de la câmp, nu avea timp de vorbă. Pe de altă parte, eu nu o cunoşteam prea bine ca să ştiu dacă dânsei îi puteam spune

ceva fără pericolul unui scandal ce-ar fi putut să iasă dacă se afla de plângerea mea. Faţă de dumneaei însă aveam o anumită atracţie, era probabil vocea sângelui, şi îmi plăcea mult că umbla îmbrăcată în costum naţional tot timpul. Poate că-i trezisem şi eu oarece simpatie, când îi ţesusem în secret o bucată de pânză începută de ea la războiul de ţesut. O observasem cum proceda şi, când am fost singură acolo, m-am aşezat la război şi am ţesut cât am putut. Dânsa a fost mirată de îndemânarea mea, în timp ce în ochi a avut o licărire vie, care a însemnat, cred, ceva... Totuşi, din cauza soţiei lui tătieu am plecat de-acolo ultima dată fără niciun chef de-a mă mai întoarce vreodată!

Trecuse, poate, peste un an de când tătieu nu-şi mai arătase faţa pe la noi. Dar am aflat întâmplător de la o rudă ce se întâmplase între timp: soţia lui, care îşi dorise mult un copil dar nu putea avea, îl convinsese pe tătieu să înfieze un nepot de-al ei, dintre mai mulţi fraţi rămaşi orfani de tată. La o vreme, ducându-se ei la ţară în noua formaţie familială, mama-mare, care îi aştepta ca de obicei la autobuz, s-a supărat foarte tare când a dat cu ochii de băieţel şi le-a întors spatele, căci înţelesese ce s-a întâmplat. Apoi 1-a luat la rost pe tătieu, zicându-i: „Tu ţi-ai părăsit copilul tău şi creşti copilul altuia?!" Iată deci ce ţinea mama-mare în sinea ei; nu era aşa de absentă şi de neştiutoare cum crezusem eu.

Când am aflat ce supărare era la ţară şi că şi celelalte rude îl dezaprobau pe tătieu pentru înfierea ce-o făcuse şi că mama-mare nici nu voia să-i mai primească, mi-am zis că situaţia asta nu făcea decât să lovească în bietul copil, nevinovat de soarta lui. Chiar aveam compasiune pentru el: rămas fără tată, trebuise să se rupă de familia în care crescuse, de lângă mama lui, de frăţiorii lui, şi să dea de ostilitatea pe care sufletul lui cu siguranţă o simţea, chiar dacă nu o înţelegea.

Omul, în prima parte a vieţii lui, simte chiar dacă nu înţelege. Adulţii nu-şi dau seama tot timpul de acest aspect, uită ce zic şi ce fac, dar în mintea copiilor nici nu ştii ce rămâne.

Aşa că m-am gândit să le scriu eu aceste lucruri celor de la ţară, pentru a-i ajuta să vadă situaţia într-o altă lumină şi să se potolească astfel în pornirea lor pe tăticu şi pe copil. îmi amintesc că am scris în final şi acest lucru: „Dacă tăticu vrea să-şi spele păcatul făcut faţă de mine crescând un copil orfan, de ce-1 opriţi şi nu-1 lăsaţi?" Scrisoarea mea i-a adus pe toţi la lacrimi. Mi-au răspuns imediat, cu o afecţiune de care nu mă bucurasem niciodată din partea lor, cu o altă inimă. Acum mă numeau „fata lor" şi mă chemau să vin mai des pe-acolo. Efectul a fost însă incredibil asupra soţiei lui tăticu: ei i s-a născut în suflet o afecţiune reală pentru mine, manifestată în moduri care chiar mă impresionau, şi pe care a avut-o până la moarte, o moarte cauzată de străduinţa de a-i face faţă bărbatului pe care-1 avea.

In ceea ce mă privea, tăticu îşi arăta şi el acum sentimentele lui bune pentru mine, ba, într-un moment când am rămas singuri, mi-a cerut iertare pentru că mă părăsise. Apropierea de tăticu nu creasе însă între noi o relaţie tată-fiică într-un sens real. Pe tăticu îl simţeam doar ca pe o rudă mai apropiată. Practic, fusesem o copilă orfană de tată şi tot aşa rămâneam. Ca şi până atunci, mi se umpleau ochii cu lacrimi când vedeam un bărbat cu un copil de mână, sensibilitate pe care am avut-o până la

căsătorie. Atunci am aruncat în urma mea tot ce-mi nefericise sufletul atâţia ani. Totuşi, cu mâna pe inimă pot spune că nu l-am urât niciodată pe tăticu, nici când nu eram credincioasă. în inima mea sălăşluise doar o tristeţe, dureroasă de multe ori, despre care nu discutam. Multe nu discutam eu, cum mă simţeam lipsită de capacitatea de exprimare necesară, ca să-mi fi

putut formula adâncurile dureroase din mine. Aveam impresia că riscam să nu fiu înţeleasă şi atunci mai bine tăceam. De aceea, cred, nu i-a fost greu lui tăticu să ne „împrietenim", iar eu îi răspundeam cu o îngăduinţă naturală, acceptam chiar şi invitaţiile să merg la ei. Mergeam însă mai mult pentru că-mi era drag băieţelul, căruia aveam plăcerea să-i duc de fiecare dată câte ceva. Şi ei, la rândul lor, erau gata să mă ajute cu orice aş fi avut nevoie, desigur, în limitele posibilităţilor.

Le câştigasem pentru totdeauna afecţiunea şi bunăvoinţa, fără să fi căutat eu lucrul acesta în mod conştient. Aveam confirmarea cuvintelor din Proverbe 11.27: *Cine urmăreşte binele, îşi câştigă bunăvoinţa.*

Lucrările Domnului în viaţa noastră sunt şi o consecinţă firească a respectării învăţăturilor Sale.

VI

Drumul ales

în clasa a XII-a toate elevele eram preocupate de bacalaureat şi de drumul pe care urma să-1 urmăm în viaţă: să ne integrăm în câmpul muncii sau să mergem la facultate.

Eram o elevă destul de bună şi oricine mă ştia era sigur că aveam să iau drumul studiilor superioare. Profesoara noastră de desen, la orele căreia mă remarcasem în decursul anilor, mi se adresa acum insistent şi chiar neaşteptat în linişte a din timpul orei: „Nu cumva să mergi la altă facultate decât Artele Plastice!" La un timp, a adăugat: „Cu bărbatul meu, care te va susţine, şi cu talenturtău, vei intra uşor!" Bărbatul dumneaei era un sculptor cunoscut.

îmi doream mult să merg la Arte Plastice şi, iată, părea că mi se deschide calea. Mă atrăgea în mod deosebit Ceramica, visam să modelez fel de fel de vase, pe care să le pictez minunat, aşa cum văzusem prin palate sau muzee, iar profesoara mea mă încuraja. Era minunat simţământul că mi-aş putea realiza visul!

învăţasem deja că în viaţa de creştină trebuia să mă las călăuzită de Domnul în toate şi, astfel, îi spuneam Lui dorinţele mele privind admiterea mea la Arte Plastice, cerându-I ca, dacă totuşi nu era voia Lui, să-mi pună piedici...

Piedici aparent nu erau, dimpotrivă. Aşa că imediat ce mi-am luat bacalaureatul, deşi era o căldură teribilă şi mă simţeam foarte obosită după examenele avute, am început să bat zilnic drumul la un atelier de sculptură de pe Dealul Mitropoliei, unde aranjase soţul profesoarei mele să merg ca

să exersez în lucrări de acest fel pentru examenul de admitere la Ceramică.

Facultatea de Arte Plastice avea puţine locuri. La secţia Ceramică, unde m-am înscris eu, erau iniţial şapte locuri, dintre care două fuseseră reţinute automat pentru nişte coreeni, admişi fără examen în cadrul unui contract. Mai rămăseseră deci cinci locuri, pentru care se lupta o sală plină de concurenţi, toţi talentaţi. într-adevăr, nu se putea intra fără un susţinător, şi pe care eu îl aveam!

Iată însă că, în timpul probelor chiar, susţinătorii mei au avut un eveniment neaşteptat

în familia lor: le-a murit o rudă şi au trebuit să plece de urgenţă tocmai în nordul Moldovei, uitând de toate cele ce-ar mai fi vrut ei să facă. Aşa că, în pofida pronosticului făcut de profesoara mea, n-am intrat.
Prin urmare nu fusese voia ..Domnului să intru la facultatea aceasta De ce, Doamne Isuse?! - mă tot întrebam.
Sesiunea de admitere se încheiase pentru toate facultăţile şi rămăsesem parcă fără niciun rost. Era de necrezut pentru cei care mă cunoşteau că rămăsesem astfel. Mă ţineam totuşi tare şi le răspundeam celor ce mă întrebau, îngrijoraţi de situaţia mea în suspans, că „sunt în grija lui Dumnezeu!" Chiar aveam un sentiment de anticipare a lucrării Sale, pe care o simţeam că se desfăşura într-un fel.
Aşa că, în toamnă târziu, când, contrar uzanţelor, Facultatea de Ştiinţe Economice (azi A.S.E.) a anunţat că va ţine o sesiune specială de admitere, am zis: „Asta e pentru mine!" şi am început imediat pregătirile. Erau mai multe probe de dat: limba română (eliminatorie), matematică, istorie, limba rusă (care era obligatorie). Să pregăteşti în doar două săptămâni aceste examene, mai ales pe fondul de oboseală pe care îl aveam eu, era o adevărată îndrăzneală! Dar sentimentul ce-1 aveam de la Domnul, că sesiunea aceasta „era pentru mine", îmi dăduse curaj şi putere.

Şi am fost admisă la această facultate. îmi era clar că aşa fusese voia Domnului pentru mine. Dar tot sufeream în sinea mea că nu studiam ceea ce-mi plăcuse. Adesea mi se umpleau ochii de lacrimi şi în mine se ridica întrebarea: „De ce, Doamne Isuse?! De ce?! Te rog, spune-mi..."
Domnul mi-a spus de ce, dar mai târziu. Nu puteam primi atunci un răspuns, aşa cum nu poţi culege fructele când nu sunt coapte. Trebuie să vină vremea...
Au trecut vreo opt ani. într-o dimineaţă, în drum spre serviciul meu, m-am întâlnit pe neaşteptate cu o fostă colegă de liceu pe care n-o mai văzusem de la terminarea bacalaureatului şi despre care nici nu mai ştiam nimic. A fost o plăcere pentru amândouă să ne întâlnim după atâta timp şi o mirare când am aflat că ea urmase Facultatea de Chimie şi se angajase de curând ca ingineră chimistă la o întreprindere aproape de locul unde lucram eu. Dar, uimirea mi-a fost şi mai mare când mi-a spus povestea ei după absolvirea liceului: timp de un an urmase o pregătire cu cineva care terminase Artele Plastice, căci la început dorise foarte mult să intre la facultatea aceasta. însă deşi muncise şi fusese printre puţinii admişi, după doi ani de facultate devenise atât de dezamăgită de perspectiva traiului dificil al artiştilor încât a rupt-o cu Artele şi s-a reorientat spre Chimie, care îi putea oferi la acea vreme siguranţa zilei de mâine. Am fost tare mirată cum de renunţase aşa la facultatea aceea, după ce se străduise şi cheltuise atât, dar ea mi-a explicat concret motivele care o făcuseră să nu mai ţină cont de cei trei ani de muncă şi de banii cheltuiţi:
-Perspectivele după terminarea facultăţii de Arte Plastice sunt sumbre. Facultatea nu te repartizează nicăieri când termini, tu singur trebuie să-ţi găseşti loc de muncă, şi problema este că n-ai unde! Sursa de câştig constă doar în lucrările pe care le faci, dar acestea le vinzi sau nu le vinzi, nu-ţi este un câştig sigur pentru existenţă! Când sunt comenzi

din partea statului (sculpturi, picturi) se îngrămădesc toţi artiştii să pună mâna pe ele, se calcă în picioare, dar şi banii aceştia, oricâţi ar fi, se duc, ajung iarăşi să n-aibă ce mânca!
O fire practică, colega. Ea, care ajunsese atât de aproape de lumea artistică pe care şi-o dorise, care muncise şi cheltuise atâta pentru a fi acolo, nu se mai gândise la tot ce

făcuse şi abandonase totul ca să-şi construiască un viitor mai sigur, şi acum era mulţumită de realizarea ei!
Iată răspunsul de care avusesem nevoie! Am priceput că mi-ar fi fost foarte greu cu studii de Arte Plastice să-mi asigur mijloacele de existenţă. Pe când aşa, cu studii economice, îmi era foarte potrivită munca de birou, cu un salariu lunar prestabilit, şi care-mi conferea o anume siguranţă a zilei de mâine. Pe deasupra, nu eram nevoită să mă lupt cu alţii pentru vreo lucrare, cum spunea colega mea că se întâmpla între artişti.
„Doamne Isuse! Cum nu m-ai lăsat Tu să-mi pierd vremea în zadar cu o facultate care nu mi-ar fi asigurat mijloacele de existenţă! Chiar dacă nu mi-a plăcut mie şi n-am visat să fac o facultate economică, văd că pentru mine e mult mai bine aşa! îţi mulţumesc, Doamne Isuse!"
Dacă m-aş fi întâlnit cu colega înainte de a fi terminat ea facultatea de chimie, poate mi-aş fi zis că era nehotărâtă şi umbla din facultate în facultate. Dar, întâlnind-o după ce terminase şi avea de-acum o situaţie cu care era mulţumită, mi-am dat seama că fusese foarte calculată şi serioasă.
Admir creştinii care nu-L întreabă atât pe Domnul „de ce? de ce?". Eu L-am sâcâit de multe ori cu această întrebare, în timp ce-mi lăsam sufletul prins de întristare pentru că nu era cum voiam eu, în loc să mă bazez pe El şi să mă bucur de ceea ce El îmi dădea, chiar dacă nu-mi era întru totul pe plac atunci. Dar am învăţat oare?

VII
O minune..., chiar două!
în timpul anilor de facultate am avut câteva întâmplări speciale.
Una dintre acestea a fost în sesiunea de vară a anului I, când am experimentat, chiar la primul examen, o intervenţie directă a Duhului Sfânt.
în acest prim an ne erau îngrămădite multe materii de cultură generală, între care şi geografia. Aveam extraordinar de mult de învăţat: geografia U.R.S.S. (Rusia) cu toate aspectele: relief, bogăţii, exploatări, industrie, agricultură, populaţie, cu denumirile locurilor respective; apoi, geografia ţărilor capitaliste, tot aşa sub toate aspectele, geografia ţărilor cu regim comunist, la fel, şi, nu în ultimul rând, geografia ţării noastre, formată din două volume - pentru că fiecare regiune trebuia studiată şi cunoscută în amănunt. Mi se părea de-a dreptul o absurditate să ni se ceară să cunoaştem toate aceste lucruri, care, atât în viaţă, cât şi în meseria noastră, nu ne trebuiau în aşa o mare măsură. în timpul facultăţii îmi luasem şi serviciu şi astfel timpul meu devenise foarte încărcat. Nu participasem peste an la cursurile care mi se păruseră mai puţin importante, precum cele de la geografie şi, pentru examen, îmi era practic imposibil să cuprind atâtea geografii. Aşadar, mi-am făcut o socoteală: pe biletele de examen, mi-am zis, sunt câte trei subiecte: primul va fi, bineînţeles, din ţara noastră, al doilea din U.R.S.S., iar al treilea dintr-o ţară capitalistă ori cu regim comunist. Ca să pot lua examenul va trebui să ştiu obligatoriu două subiecte şi, cum geografia ţării

noastre este mult prea mare, n-am să-mi pierd vremea cu ea, pentru ca să am timp pentru celelalte.
Zis şi făcut. Aşa am procedat. Ceea ce-am apucat să învăţ, am învăţat foarte serios şi bine.
Dar, în ziua respectivă, surpriză! Ne examina un profesor renumit şi foarte exigent:

dacă nu ştiai ceva, chiar dacă ştiai altele, te pica fără discuţie...
Eram cam tristă şi descumpănită. Doar de m-ar ajuta Domnul, îmi spuneam. Şi îi ceream să fie cu mine când aveam să trag biletul.
Biletul l-am tras rugându-mă. Când m-am aşezat în bancă şi am citit subiectele, nu mi-a venit să cred! Primele două subiecte erau din geografia ţării noastre, la care nici nu deschisesem cartea, iar ultimul era Republica Populară Chineză, pe care o citisem doar în tramvai, neapucând să cuprind acasă chiar în totul celelalte. Nimic din ce învăţasem...
îmi priveam biletul năucită, nu-mi venea să cred că Domnul chiar nu fusese deloc cu mine!
Profesorul avea o vârstă mai înaintată şi o ţinută impozantă, chiar intimidantă. Nu i te puteai adresa cu uşurinţă. Totuşi, văzând că nu aveam nicio şansă, m-am hotărât să-i cer, cu toată bună-cuviinţa, permisiunea să mă retrag din examen, pentru a mă prezenta la toamnă.
Când să mă ridic să-i vorbesc, parcă ceva m-a tras înapoi. Am luat aer în piept şi m-am ridicat iar, dar aceeaşi forţă ciudată m-a aşezat la loc... Confuză, neştiind ce să înţeleg şi ce să fac, am vorbit atunci cu Domnul: „Doamne Isuse, uită-Te în ce situaţie sunt! Ce să fac?!" Un glas a răspuns în mine: „Mai citeşte subiectele o dată şi vezi ce poţi să încropeşti la ele!" Mi-am recitit deci subiectele. Primul era despre regiunea Galaţi. „Ce să spun, Doamne Isuse, despre regiunea Galaţi!?" Glasul din mine a răspuns: „Priveşte întâi harta de la tablă şi vezi ce cuprinde." Am ridicat ochii către

hartă şi, chiar aşa, la distanţă, am observat clar toată zona Galaţi, sesizând că din ea făceau parte atât Delta Dunării, cât şi Munţii Măcinului din nordul Dobrogei. Mi-am amintit din anii de şcoală că Delta este cel mai nou pământ din ţara noastră, iar Munţii Măcinului cel mai vechi pământ şi am făcut imediat o caracterizare a regiunii. „Acum ce să mai spun, Doamne Isuse?!" am întrebat iar. Glasul lăuntric mi-a zis: „Dacă este cuprinsă Delta, ia gândeşte-te, care este bogăţia Deltei şi ce industrii pot fi legate de ea?" Scormonind în minte tot ce ştiam cu privire la aceste lucruri, am dibuit toate felurile de activităţi posibile şi industriile care erau. Le-am trecut pe hârtie... Apoi, L-am întrebat din nou pe Domnul şi tot aşa, până la sfârşit: îl întrebam, iar El îmi dădea sugestii, pe care eu le dezvoltam şi aplicam. în felul acesta, din întrebare în întrebare şi din răspuns în răspuns, am făcut primul subiect. La fel am procedat şi cu. cel de-al doilea, iar la al treilea, Domnul mi-a amintit ce a trebuit din ceea ce citisem în tramvai despre Republica Chineză.
Studenţii care susţineau examenul înaintea mea, picau unul după altul. Mă întrerupeam uneori să văd cum decurgeau lucrurile şi eram foarte mirată să văd că deşi studenţii respectivi învăţaseră, profesorul nu era mulţumit de te miri ce şi-i pica fără drept de apel. N-avea pic de milă. Aşa că, atunci când mi-a venit rândul, n-am îndrăznit să deschid gura. „Ce să mai vin şi eu acum cu ale mele", mi-am zis, blocată. „Hai, ce faci?!" m-a îmboldit profesorul. Ce-o fi, o fi, acum că sunt în faţa lui trebuie să vorbesc! Şi am început să-mi desfăşor prezentarea subiectelor.
Profesorul tăcea. Nicio reacţie nu vedeam pe chipul său. „Doamne, ce-oi spune de l-am înmărmurit aşa!" m-am gândit la un moment dat. Totuşi, am vorbit înainte. Eram ca un mecanism declanşat. Când am terminat, eram deja pregătită să-i primesc tot dispreţul de care bănuiam că era capabil.

Profesorul s-a ridicat în picioare la catedră. Era ca o statuie maiestuoasă din pieţele marilor oraşe. Mă întrebam ce-avea de gând. Deodată, a strigat cu putere în clasă:

„Bineee!" S-a auzit până pe culoar, încât studenţii s-au îngrămădit la orificiul scobit în uşă, făcut ca să se afle ce se întâmpla înăuntru.
Eram primul student care luase examenul...
Am ieşit din clasă ameţită.
„Extraordinar, ai luat examenul la profesorul ăsta!" exclamau ei. Gândul meu era să ajung cât mai repede acasă, ca să văd ce scria în geografiile mele la subiectele respective.
Ajunsă acasă şi deschizând cărţile, uluirea mi-a fost peste măsură: toate notările mele de pe foaia de hârtie, scrise prin dialog cu Domnul, erau exact punctele tratate în lecţiile respective şi în aceeaşi ordine! Duhul Domnului fusese la lucru şi făcuse o minune...
De-atunci ştiu ce înseamnă: *Căci puterea Mea în slăbiciune este făcută desăvârşită.*
După ce-am mai luat o parte din sesiune, printre colegi îmi mergea de-acum vorba că eu nu puteam pierde niciun examen. Iar când chiar s-a întâmplat acest lucru, nu le-a venit a crede! Nici mie nu-mi venea a crede, dar cunoşteam un secret, pe care ei n-aveau de unde să-1 ştie: acelaşi Duh al lui Dumnezeu care mă ajutase la geografie să am succes, mă împiedicase acum să iau examenul la cea mai pregătită materie!
Era o materie care ţinea de specialitatea noastră şi la care învăţasem tot. Rar mi se întâmpla să mă prezint la un examen cu toate lecţiile bine învăţate. De obicei mai rămânea câte ceva neparcurs sau neasimilat îndeajuns. De data aceasta, eu eram total pregătită. Dar, dacă la toate celelalte examene mă dusesem mereu cu rugăciune, din cauza nesiguranţei care mă făcea să apelez la Domnul, de data aceasta mi-am zis că,

de vreme ce le-am învăţat pe toate, nu mai aveam nevoie de ajutorul Lui, doar şi necredincioşii dacă învaţă iau examenele!
Când am tras biletul m-am rugat totuşi, din obişnuinţă. Şi am fost foarte mulţumită de subiectele care-mi căzuseră. Dar când să le desfăşor pe hârtie, mi s-a făcut deodată un gol în minte... Am crezut că era o stare de moment şi am aşteptat să-mi revin. însă nimic! L-am implorat atunci pe Domnul să mă ajute, dar degeaba. Nu-mi venea să cred că mi se întâmpla aşa ceva! M-am rugat tot mai alarmată, dar era imposibil să-mi amintesc ceva... Când mi-a venit rândul, a trebuit să-i spun profesorului pur şi simplu că nu-mi aduceam aminte. Profesorul s-a mirat: „Cum, chiar nimic?!" m-a întrebat el, parcă dispus să mă ajute. Creierul meu însă era blocat.
Părea ireal ceea ce mi se întâmpla. îmi era de necrezut că eşuam la materia la care învăţasem totul! Şi totuşi aşa era. Profesorul n-a avut ce face.
Examenul avusese loc după-amiaza. Se făcuse deja seară când am ieşit. Ajungând acasă, am vrut să mă desprind de realitatea inacceptabilă şi m-am grăbit să mă culc. Dimineaţa când am deschis ochii, primul gând mi-a fost la subiectele pe care le avusesem în ajun şi mi-a venit în minte tot ce trebuia să fi spus.
O astfel de lecţie mi-a trebuit din partea Domnului ca să înţeleg ce înseamnă povaţa din Proverbe 3.5: *încrede-te în Domnul cu toată inima ta, şi nu te bizui pe înţelepciunea ta.*

VIII

O altă minune.

Vai de noi studenţii de la Economie din anul III! Ni se introdusese în programă o materie numită Tehnologie, ca urmare a unei „ruşini" pe care o păţise decanatul facultăţii printr-o proaspătă absolventă, angajată la o întreprindere de construcţii. Lucrând acolo la preţul de cost, printre utilajele de pe formularele respective a dat şi

de unul numit „pisică", o macara cu gheare, la care unitatea de măsură era două tone. Ea s-a gândit că era vorba de vreo pisică ce se aciuase pe lângă cantina întreprinderii şi, cum aceasta nu putea avea două tone, a schimbat unitatea de măsură în kilograme. Un animal de două kilograme pe lângă întreprindere mai mergea, altfel, doar un elefant să fi fost! Ca urmare, preţul de cost al întreprinderii a fost dat peste cap. Ajungând lucrarea la minister, cei din Biroul preţului de cost şi-au dat seama că rezultatele erau eronate şi, verificând, au găsit că se schimbase unitatea de măsură a „pisicii". A ieşit scandal între minister şi decanatul facultăţii, pentru „proasta pregătire a absolvenţilor". Pentru a evita asemenea situaţii jenante în viitor, decanatul a introdus în forţă Tehnologia, care cuprindea toate tehnologiile din ramurile importante ale industriei - de la fabricarea oţelului până la fabricarea parizerului -, ca studenţii să nu mai fie străini de utilaje, aparate şi procese de producţie. Toate acestea trebuiau însuşite într-un singur an şi profesorii nu admiteau ca un student să nu ştie toate cele trei subiecte de pe biletul de la examen, căci poate că tocmai ceea ce conţinea acel subiect avea să fie o problemă unde se angaja, iar facultatea se făcea din nou de ruşine!

Tehnologiile erau pline cu reţete, formule şi reacţii chimice, deoarece cunoaşterea proceselor de fabricaţie mergea până la nivelul schimbărilor moleculare. Era interesant, dar o adevărată povară pentru un singur an.

Ştiind de la început ce mă aştepta, am căutat ca în sesiunea din iarnă să-mi iau cât mai multe examene, ca să am astfel în vară destul timp pentru această materie.

Ajunsă în sesiunea din vară, am început să mă pregătesc la ea cu temei. îmi organizasem foarte strict programul, aşa încât să pot cuprinde totul, şi eram mulţumită de cum mergeau lucrurile.

Dar, iată că abia ce reuşisem să învăţ un sfert din materie şi Ica a venit cu o veste mare: o colegă de-a ei, cu care mă cunoscusem în vizitele ce i le făcusem Icuţei la minister, şi care era credincioasă în secret, fiind căsătorită cu un judecător, vqia neapărat să-mi prezinte un nepot de-al ei, „un băiat foarte bun!" Pentru mine aveau prioritate examenele şi am refuzat, motivând că mă aflam în plină sesiune.

Argumentul meu însă n-a ţinut în faţa colegei, care totuşi şi-a luat libertatea de-a se invita la noi, ca doar „să ne vedem!" Icuţa, cred, se simţea foarte jenată în faţa colegei, care avea un statut superior şi era sigură de sine, aşa că, în duminica ce a urmat, ne-am pomenit cu musafiri: colega, judecătorul şi nepotul ofiţer.

Vizita n-a fost prea lungă şi am discutat tot felul de lucruri, mai puţin despre credinţă. Fiind în regimul comunist şi aflându-ne în prezenţa unui judecător, nu puteam deschide un astfel de subiect. Dar, cu felul deschis şi inteligent al tânărului ofiţer - în vârstă de 30 de ani - atmosfera a fost vie şi interesantă. Era o persoană plăcută, care m-a făcut să mă simt în largul meu.

îmi amintesc că la vârsta pe care o aveam atunci, douăzeci şi ceva de ani, eu încă aveam cozi pe care mi le strângeam la spate, iar cu prilejul acela mă îmbrăcasem cu o

rochie bleu cu guler din pichet alb pe umeri - unica mea rochie bună. Aspectul acesta, ca şi felul cuviincios în care m-am purtat, i-au plăcut neaşteptat de mult şi s-a hotărât în sinea lui să se căsătorească cu mine.

Vestea a căzut ca un trăsnet. Băiatului nu i se spusese nimic despre credinţa pe care o aveam şi despre care mătuşa lui ştia prea bine, dar voia să aplic şi eu metoda tăcerii care o ajutase pe dumneaei în căsătoria cu judecătorul. Eu nici nu-mi puteam închipui cum de îi rezista căsnicia astfel; făcea desigur nişte compromisuri.

Considerând că aranjamentul acesta nu era în regulă, mă hotărâsem să-i spun eu nepotului dumneaei cum stăteau lucrurile şi care era situaţia în ce mă privea, dar asta numai după examene. I-am spus deci Icuţei că numai după ce ieşeam din sesiune puteam relua subiectul acesta. Dar, pesemne, colega nu i-a spus nimic nepotului ,ei, de vreme ce în joia următoare m-am pomenit cu el.
După cuvintele de bineţe şi o scurtă acomodare, mi-a făcut cunoscut rostul venirii lui: cu o sobrietate aleasă, venise să mă ceară în căsătorie!
Lucrul era pe cât de simplu spus pe-atât de serios. Aşa că am procedat şi eu la fel, i-am spus concis despre credinţa mea şi că din acest punct de vedere nu-i puteam accepta propunerea. Nu eram eu de vină că nu se procedase cu el deschis şi cinstit.
A rămas fără cuvinte. Vedeam cum, în tăcere, gândea şi cântărea cele auzite. A recunoscut că, militar fiind, ar fi putut avea neplăceri la slujbă şi ar fi fost împiedicat în ascensiunea lui spre gradul de căpitan, pe care tocmai trebuia să-1 primească, prin căsătoria cu o creştină cum eram eu!
- O să mă mai gândesc la ce pot face! a zis la urmă, descumpănit. Şi a plecat.
Mămica fusese în camera de alături şi auzise tot. Fierbea că procedasem astfel. A năvălit la mine şi m-a luat la

o ceartă cum numai dânsa ştia să facă: cum de refuzasem aşa un băiat pentru pocăiala mea?!
Era imposibil să mai învăţ ceva!
Seara, când a venit Icuţa, a aflat şi ea ce se întâmplase. N-a zis nimic, doar s-a aşezat încet pe un scaun şi a început să plângă cu durere pentru refuzul meu... îi curgeau lacrimile şiroaie, fără să poată spune ceva. Lacrimile ei mă tulburau mai tare decât ocările Mămicăi, mă secau la suflet! După un timp, şi-a ridicat ochii plânşi şi mi-a zis cu amărăciune: „A trecut norocul pe lângă tine şi i-ai dat cu piciorul..." în câteva cuvinte, exprimase tot ce gândea şi simţea. Ea avusese o căsătorie atât de nefericită, ar fi vrut cu mine să fi fost altfel, dar uite ce făcusem când avusesem aşa o ocazie deosebită! Nu-1 cunoştea în fond pe acest tânăr, însă o convinsese colega ce băiat bun era încât, chiar credincioasă cum eram, puteam convieţui foarte bine cu un necredincios ca el „dacă îmi ţineam credinţa pentru mine, că doar oricum trebuia să mi-o ţin pentru mine, de vreme ce trăiam în regimul comunist!"
Nicio zi după aceea n-am avut linişte. Nu din cauza Icuţei, ea din seara aceea n-a mai zis nimic. Poate că-şi dăduse seama de cum stăteau lucrurile în fond, chiar dacă mătuşa băiatului avea alte idei. Problema însă era Mămica. De cum mă deşteptam dimineaţa, mă şi lua la ocări. Din „proastă" nu mă scotea pentru că „refuzasem aşa un băiat!"
îmi programasem riguros materia ca s-o pot cuprinde în torul, dar nu mai puteam învăţa nimic, nu mă puteam aduna. Mă tulburasem foarte tare, începusem chiar să am îndoieli că procedasem bine, aproape că regretam! Iar examenul se apropia...
Tulburarea sufletului nu te lasă uneori să prinzi gândurile lui Dumnezeu. Ai nevoie de cineva potrivit, care să te ajute.
în Biserică, mă apropiasem de o tânără care-mi plăcuse în mod deosebit. Privirea ei senină, atitudinea demnă,

dragostea ei pentru Domnul Isus exprimată într-un mod viu, bunăvoinţa pe care o arăta fiecăruia, toate acestea îmi atrăseseră atenţia şi dorisem s-o cunosc. Nu-mi fusese greu şi, de atunci, rămăsesem foarte ataşată de ea. Era cu trei ani mai mare şi avea în urmă o experienţă dureroasă de viaţă, dar tocmai prin acest fapt ajunsese să-L

găsească pe Domnul într-un mod mai profund decât mulţi alţii, mai ales că fusese şi în legătură cu o creştină deosebită, care o crescuse şi o formase în perioada de după întoarcerea ei la Dumnezeu. Acum era pe propriile ei picioare şi putea fi de folos altora. Eu îmi deschideam uşor sufletul în faţa ei, cu una sau alta, îi ceream păreri şi sfaturi, care mă ajutau întotdeauna. Pentru mine, nimeni nu era ca Lucica![4] Nu venea în adunarea din care atunci făceam eu parte decât întâmplător, însă când aveam nevoie de ea o găseam. Aşadar, la cine puteam apela acum? Desigur, la ea! Numai că fiind în timpul săptămânii şi cum ea avea serviciu, nu-mi era deloc la îndemână să mă duc acolo unde lucra şi unde n-aş fi avut condiţiile să mă pot confesa cu ale mele şi să discutăm. Aşa că m-am gândit să-i scriu o scrisoare în care să-i povestesc cu de-amănuntul cele întâmplate.
Când am terminat scrisoarea şi o împătuream, uimire! a apărut Lucica! Era într-adevăr real ce vedeam?! Ea trebuia să fi fost atunci la serviciu şi, apoi, nu-i era în obicei să mă viziteze.
-De unde ai ştiut că am nevoie de tine!? - am întrebat-o uimită.
-Domnul Isus m-a trimis! - a răspuns ea simplu şi fără alte explicaţii.
Nu ştiu nici azi cum „a trimis-o" Domnul Isus.
I-am înmânat scrisoarea în care îi povesteam totul.

[4] Vizireanu, devenită, mai târziu, Necea.

A citit-o cu atenţie. în timp ce o împăturea gânditoare, eu am început să mă lamentez: „Nu mă mai prezint la examenul ăsta! Cu evenimentul care a fost şi cu discuţiile avute, n-am mai putut să învăţ. Şi cum n-o să mai am timpul pe care l-am avut acum, o să pierd anul din cauza asta..."
Răspunsul Lucicăi a fost prompt şi de neuitat:
- Tu pentru Domnul Isus ai refuzat căsătoria asta, şi Domnul Isus nu rămâne niciodată dator! Te vei duce la examen, că-1 vei lua!"
Cum era să cred aşa o profeţie? Materia era grea, rigoarea profesorului foarte mare, se cerea să ştim toate cele trei subiecte de pe bilet, iar eu învăţasem doar un sfert din materie! îmi părea imposibil! Lucica a insistat:
- Ai încredere în Domnul Isus şi du-te la examen! Am să vin şi eu acolo, ca să fiu aproape de tine. Spune-mi doar etajul şi numărul sălii în care ai examenul şi-ai să mă găseşti acolo. Promite-mi că te duci!"
I-am promis că mă duc, la insistenţele ei. Prea îl implica pe Domnul în treaba asta. Dacă nu mă duceam ar fi zis că eu eram de vină că nu luasem examenul, pentru că nu crezusem!
Când am ajuns, Lucica era lângă fereastra din dreptul clasei în care urma să am examen.
După un timp, profesorul a deschis uşa şi a invitat la examinare un prim grup de studenţi. Lucica, văzându-mi ezitarea, şi cum ne aflam în dreptul uşii, mi-a dat deodată un brânci în sală de m-am trezit speriată chiar în faţa profesorului, de nu ştiam ce să fac. Cu un zâmbet discret, el mi-a făcut semn să trag biletul. Eram ca în transă când am tras biletul şi mi-am luat apoi locul în bancă.
Mare mi-a fost mirarea când am văzut că primele două subiecte erau din sfertul pe care-1 învăţasem! Mă întrebam uimită cum de era posibil ca din atâtea sute de pagini câte aveau tehnologiile alea, să cadă două subiecte din aceeaşi

parte a materiei! Era singurul bilet de acest fel, desigur, îmi ziceam. Şi mă încurajasem... Problema însă era al treilea subiect, pe care doar îl citisem în tramvai, deschizând manualul respectiv la întâmplare. Aveam deci idee despre ce era vorba, dar nu putusem reţine formulele aşa de repede şi în condiţiile din tramvai.

Mi-a venit rândul. Am ştiut bine primele două subiecte, iar la al treilea i-am spus profesorului că nu-mi aminteam. Pentru că ştiusem primele subiecte, profesorul mi-a făcut favoarea de a-mi mai da un răgaz ca să-mi aduc aminte, timp în care avea să-1 asculte pe următorul.

Chiar în momentul acela (cum aveam să aflu ulterior) buna mea prietenă, auzind de la studenţii ce priveau prin orificiul făcut în uşă că nu mă descurcam, s-a întors cu faţa la fereastră şi a strigat în sinea ei către Domnul: „Doamne Isuse, dacă mâinile, mele sunt curate înaintea Ta, fă o minune!"

Şi minunea s-a întâmplat! Iată cum:

Colegul examinat după mine a luat nota 7. Profesorul i-a dat carnetul în care trecuse nota şi el a ieşit repede din clasă. Atunci eu m-am ridicat să-i spun profesorului că nu reuşeam să-mi amintesc ultimul subiect şi să-i cer ieşirea din examen (adică să mă pice, după cum era regula). Numai că atunci când am deschis eu gura să-i spun ce aveam de spus, a intrat în clasă studentul ce abia ieşise şi i-a spus profesorului ceva. Acesta a părut puţin încurcat, a notat câteva secunde ceva într-un carnet pe care i 1-a dat, după care mi-a întins şi mie carnetul meu, zicându-mi că eram liberă să plec. Nu-1 mai interesase dacă-mi adusesem aminte ceva sau nu. Eu mi-am luat carnetul şi am ieşit nedumerită, nici măcar nu ştiam dacă luasem examenul. Colegii de pe hol m-au năpădit cu exclamaţii: „Extraordinar! Extraordinar!" Lucica s-a apropiat de mine zâmbind, în timp ce lor le-a spus:

- Lăsaţi-o, căci ea nu ştie ce s-a întâmplat! Am să-i spun eu...

Şi m-a tras după ea. Pe drum, mi-a povestit că profesorul greşise şi trecuse nota celui examinat în carnetul meu, lucru de care băiatul abia când ieşise îşi dăduse seama, aşa că revenise ca să-i arate greşeala, cerându-i carnetul lui. Profesorul se mirase cum de încurcase lucrurile aşa, căci carnetul de student al aceluia era albastru pe când al meu era roşu - şi mai aveam şi fotografii! Scrisese deci iarăşi nota, de data aceasta în carnetul lui, iar în al meu, unde îşi pusese deja şi semnătura, lăsase lucrurile aşa.

Lucica ţinuse post pentru acest examen al meu. Arăta cam extenuată, dar bucuria era şi a ei, iar faţa îi radia. La despărţire, m-a privit adânc, cu o licărire luminoasă în ochi, şi a zis doar atât: *Domnul Isus nu rămâne dator niciodată!*

IX

„EL este TA TAL orfanilor, apărătorul văduvelor..."

Un cunoscut de-al nostru, d-1 F., credincios, care locuise aproape de noi cu familia, ne-a făcut o vizită într-o zi cu un tânăr din biserica creştină de care aparţinea

dumnealui.
Tânărul avea 27 de ani şi se numea S. M. Era tipul de intelectual care ştie cum să pună problemele şi ce să discute. Ne-am simţit bine cu toţii, a fost un timp plăcut şi mie mi-a lăsat o impresie bună, impresie care, pesemne, a fost reciprocă, de vreme ce peste trei zile a venit la noi de unul singur şi... m-a cerut în căsătorie! Iar eu, pentru că era credincios, am acceptat pe loc!
Mă simţeam foarte singură, aş mai fi vorbit cu cineva în timpul săptămânii, dar nu aveam cu cine. Ica era aproape toată ziua la serviciu şi seara venea istovită, iar Mămica, taciturnă de fel, n-avea chef de vorbă. Iată însă că găsisem o soluţie: căsătoria, şi încă una „potrivită", cum îmi doream eu. Nu mă gândeam la greutăţile ce ar fi urmat, fiind încă studentă, aşa cum nu se gândeşte nicio tânără la greutăţile care-i vin când i se abate de căsătorie.
Tânărul S. M, primindu-şi răspunsul dorit - desigur mai repede decât se aşteptase - mi-a cerut actele să le depună cât mai repede la primărie, pentru ca să ne fie programată ziua cununiei. Urma să-i dau şi analizele, pe care voia să le fac imediat, a doua zi.
Un lucru aşa de important, deci, iată-1 stabilit în câteva minute!... Nu mă gândisem niciodată la învăţătura din Proverbe 20: *Este o cursă pentru om să facă în pripă o*

făgăduinţă sfântă, căci nu o cunoscusem până atunci, deşi citisem cartea Proverbelor, dar nu mă oprisem şi la acest sfat.
Deşi erau câţiva ani de când ne întorsesem la Dumnezeu, atât eu, cât şi Icuţa aveam o mare încredere când auzeam despre cineva că „era credincios". în ortodoxie, de unde veneam, deşi n-avusesem habar de Biblie, căpătasem nişte învăţături morale pe care oamenii le respectau mai mult sau mai puţin, ştiind că îi ierta preotul la spovedanie. Dar că puteau fi ignorate de unii care cunoşteau atât de multe din Biblie şi care se socoteau „întorşi la Dumnezeu", asta nu ne închipuiam! Dacă la aceste persoane descopeream sau aflam ceva nelalocul lui, consideram a fi fost săvârşit în mod inconştient sau întâmplător (ceea ce, desigur, putea să fie şi aşa), dar nicidecum ca făcând parte din felul lor de-a fi. Nu aveam cunoştinţă nici despre faptul că nu se pot schimba caracterele cândpamenii nu simt că e necesar acest lucru, nici despre importanţa educaţiei în care au crescut. A fost o naivitate care m-a costat de multe ori în viaţă până când am învăţat să-i disting pe creştini între ei:
- creştini „autentici", întorşi la Dumnezeu şi care caută apoi să aibă o viaţă de legătură personală cu El prin rugăciune, formându-şi un caracter după voia Sa, iar când li se întâmplă să cadă îşi recunosc înaintea Lui greşeala, se ridică şi merg înainte cu o atenţie sporită;
- creştini „căldicei", întorşi la Dumnezeu, dar care după aceea nu se înscriu pe o linie de evoluţie spirituală, ci doar renunţă la unele păcate şi adoptă o formă de pioşenie, dar în viaţa cotidiană fac şi lucruri după cum le cere interesul ori după cum le este caracterul, nesupunându-se în toate conducerii lui Hristos ca Domn;
- creştini „nededicaţi", care deşi se laudă că ei cred în Dumnezeu şi inspiră prin aceasta multă credibilitate sub unele aspecte, îşi duc viaţa departe de El şi sunt în stare de orice compromis în anumite situaţii.

Din ce categorie făcea oare parte S. M.?
Sigur că nu-mi puteam pune o asemenea întrebare atunci, iar eu abia după plecarea lui I-am spus Domnului Isus în rugăciune despre evenimentul ce avusese loc! In timpul rugăciunii însă am simţit în mine o apăsare care creştea tot mai mult. Mi se declanşase parcă o alarmă, mi se părea că făcusem o greşeală.
Aş fi vrut să retractez acum. Dar cum să zic *nu* după ce zisesem *daV.* îmi însuşisem nişte lucruri fundamentale din învăţăturile Bibliei şi respectam cele scrise în Psalmul 15: *Cel ce umblă în neprihănire... nu-şi ia vorba înapoi...* Aşa că oricine putea pune bază pe o promisiune de-a mea, „da" al meu era „da" şi „nu" al meu era „nu", cum învaţă Scripturile. Iată însă acum în ce situaţie eram...
Am căutat-o repede pe Lucica. Isprava mea n-a părut s-o uimească şi nici nu m-a dojenit. A ascultat calmă, ca de obicei. Dilema pe care o aveam - cum să spun *nu* după ce zisesem *da* - în mintea ei a găsit o rezolvare simplă:
- Nu-i zici nu, m-a sfătuit ea, ca să nu anulezi ce-ai zis prima oară, dar, mai amână... şi ai să vezi ce va scoate Domnul la iveală între timp.
Aşa am făcut.
Pe S. M. 1-a deranjat amânarea mea, ca şi motivele prezentate, ce ţineau de o mai bună cunoaştere reciprocă. Totuşi, neavând încotro, a acceptat.
Pentru „o mai bună cunoaştere", el venea la noi aproape zilnic, după ce ieşea de la serviciu, cu excepţia duminicilor. Lua masa la noi şi discutam. Avea un discurs foarte plăcut, o exprimare clară şi elegantă, prezenta unele lucruri de viaţă cu o uimitoare uşurinţă şi profunzime, să-1 fi tot ascultat.
Lucrurile mergeau aşa înainte. însă inima mea era tot mai strânsă. Era un ceva pe undeva de care nu puteam să-mi dau seama. Simţământul acesta mi se accentua cu timpul, încât

-

devenisem cam încordată. Mă frământam ce să fac ca să descopăr cauza. începusem să mă gândesc că numai un bărbat matur ar fi putut intui ce era cu S. M. de aveam eu starea asta. Bărbaţii cunosc la bărbaţi, îmi ziceam. Dar cine! într-o chestiune atât de personală trebuia să fi fost cineva apropiat. Regretam mai mult ca oricând că nu aveam un tată! Un tată pe care să-1 fi putut implica în problemele mele personale, unul cum mi-1 dorisem dintotdeauna, acela cu siguranţă că m-ar fi putut ajuta!
într-o după-amiază, când S. M. nu venise, am îngenuncheat înaintea Domnului Isus şi

L-am rugat stăruitor să-mi descopere ce era de aveam acea strângere de inimă, să-mi arate El la cine aş fi putut apela ca să mă lumineze! în timpul rugăciunii, mi-a venit deodată ideea să apelez chiar la creştinul care mi-1 prezentase, la d-1 F. , deşi nu eram foarte apropiaţi. După curn aveam să văd, Duhul lui Dumnezeu se pornise deja la lucru, de la El era inspiraţia aceasta venită cu atâta hotărâre.
Cum m-am ridicat de la rugăciune am plecat către d-1 F. La poartă, m-am întâlnit, surprinzător, cu Icuţa, care tocmai venea de la serviciu. Aşa devreme?! Când a aflat ea unde mă duceam şi de ce, nici nu a mai intrat să mănânce, a ţinut să mă însoţească, lucru care s-a dovedit de un real folos.
D-1 F. s-a bucurat că ne-a văzut şi m-a întâmpinat cu felicitări calde pentru vestea căsătoriei mele cu S. M. Văzându-mă însă fără prea mult entuziasm şi neînţelegând de ce eram aşa, i-am vorbit imediat de starea îndoielnică şi de frământările pe care le-aveam, ca şi de nevoia de a-mi limpezi lucrurile.
- Bine, dar tu ai observat ceva? Ce te deranjează la el? a cercetat dumnealui o cauză palpabilă.
- Nu ştiu, i-am zis. Concret, n-am de ce să mă leg, poate doar de faptul că nu vine duminica la mine. Mă întreb ce face el duminica, unde se duce?!

Dânsul s-a gândit puţin. Apoi i-a venit ideea să mergem la persoana prin care îl cunoscuse:
- Eu, de fapt, prin d-1 R. l-am cunoscut, dumnealui îl cunoaşte mai bine decât mine şi mi 1-a prezentat ca pe „un băiat tare bun".
Am pornit-o toţi trei într-acolo.
D-1 R. era acasă. Deşi n-a părut prea încântat când a aflat cine eram şi că doream să stăm puţin de vorbă, totuşi ne-a invitat politicos înăuntru, chemându-şi apoi şi soţia. în camera de zi unde ne-a invitat erau uşi care dădeau în celelalte dependinţe ale imobilului, astfel am putut zări într-una din camere, întinsă comod pe un pat, o minunată domnişoară la vreo 19-20 de ani, cu ochi foarte frumoşi şi scânteietori, puternic machiaţi. Când gazda ne-a prezentat soţiei sale - pe mine ca fiind logodnica lui M. S. - fata a sărit în picioare de la locul ei şi s-a., instalat numaidecât lângă mine, lucru care mi-a atras atenţia.
D-1 F. a deschis nerăbdător subiectul. într-un mod mai direct şi la obiect decât îi vorbisem eu, care îi prezentasem situaţia destul de îndoielnic, le-a spus gazdelor scurt şi cuprinzător că „eu voiam să ştiu unde se ducea M. duminica!"
M-am simţit chiar prost de felul cum a pus problema, dar n-am avut timp de vreo reacţie, căci în mod ciudat d-1 R. şi-a îndreptat instantaneu ochii către fata lui şi a întrebat-o:
- Ştii tu, unde se duce M. duminica?
Am tresărit. De ce să fi ştiut ea unde se duce M.?!
Fata a negat că ar şti ceva însă răspunsul ei fasonat şi lipsit de naturaleţe mi-a trezit suspiciune şi parcă un glas în mine a strigat: „Aici, la fata asta vine el!" Cum era lângă mine, i-am spus cu calmul unei lovituri neaşteptate că „ştia foarte bine, dar nu voia să spună!" Ea a continuat să nege, şi mai nefiresc încă, ceea ce mi-a întărit convingerea că într-adevăr aşa era, iar Domnul mă adusese chiar în casa unde poposea

logodnicul meu la sfârşit de săptămână, fiind de fapt pe fir cu fata aceasta.
Simţeam că mi se făcea rău. Nu avea rost să mai stăm de vorbă, am spus că trebuia să plec, şi Icuţa cu d-1 F. m-au urmat. La poartă, unde ne conduseseră cu toţii şi ne-am

oprit să ne luăm ziua bună, i-am zis fetei:
- Te rog să nu-i spui lui M. că am aflat de faptul că el vine aici!
Fata şi-a dat seama că nu mai avea rost să nege şi mi-a promis că „n-o să-i spună!" S. M. avea actele mele la el, de aceea voiam să ştie direct de la mine ce aflasem, ca să mi le returneze degrabă şi, bineînţeles, s-o încheiem!
Am înţeles că Dumnezeul meu era cu mine şi pentru mine, de vreme ce îmi răspunsese la rugăciune şi îmi dezvăluise adevărul ca să mă ocrotească, fiindcă eram pe cale să mă căsătoresc cu un om predispus la o viaţă dublă, a cărui inimă era de fapt la altcineva, şi ai cărui paşi se tot abăteau într-acolo. Cu toate acestea, mă simţeam teribil de lovită şi jignită de comportamentul lui S. M. şi mă gândeam cu mai multă durere că, dacă aş fi avut un tată, băiatul acesta nu şi-ar fi permis aşa ceva cu mine. Niciodată nu fusesem mai îndurerată că n-aveam tată, aşa că, ajunsă acasă, am căzut în genunchi şi am plâns înaintea Domnului, iar în plânsul meu nu spuneam decât atât: „Dacă aş fi avut un tată! Dacă aş fi avut un tată... nu s-ar fi întâmplat asta!"
Sleită de plâns, după un timp, m-am ridicat de la rugăciune şi am luat Biblia să citesc ceva, orice. Cuvântul lui Dumnezeu îmi aducea de multe ori linişte. Când am deschis-o, sub ochi am avut cuvintele:
EL este TATĂL orfanilor, Apărătorul văduvelor, EL, Dumnezeu, care locuieşte în locaşul Lui cel sfânt. Dumnezeu dă o familie celor părăsiţi... (Psalmi 68.5,6)

EL deci era TATĂL meu! El, Dumnezeu care a făcut cerurile şi pământul! Ce-mi mai trebuia? Câtă mângâiere! Să-L am de TATĂ pe Cel care mă iubeşte cum sunt, care mă ascultă oricând, care mă călăuzeşte... Iată că EL - Tatăl meu - fusese cu mine şi mă împiedicase să mă leg cu un om care mi-ar fi distrus viaţa. Ştia El cât mă simţeam de singură şi că de aceea mă grăbisem să accept căsătoria cu S. M., aşa că acum mă încurajase şi cu o promisiune: aveam să îmi clădesc *o familie,* era în planul Lui!
Aceste cuvinte le-am notat pe Biblie, ca aducere-aminte a unei mari mângâieri...
Au trecut mulţi ani. Nu demult, una dintre fetele mele a organizat un eveniment de familie la care ne-a invitat. M-am uitat în jur la câţi erau! în minte mi-au apărut cuvintele în care Tatăl meu îmi făcuse cu mulţi ani în urmă promisiunea unei *familii.* Nici nu-mi dădusem eu seama atunci de valoarea acestui lucru, dar vedeam acum cât era de minunat: copii serioşi, credincioşi, care la rândul lor şi-au întemeiat familii. I-am mulţumit în sinea mea Domnului, cu nevrednicie...
Acum, la apusul vieţii, sunt bucuroasă că am ales calea Domnului încă din tinereţe, când am avut resursele necesare şi uşurinţa pentru schimbare. Mi-am găsit împlinirea în Dumnezeu. De aceea, eu nu am tristeţea lui Solomon, care, deşi a avut tot ce şi-a dorit şi a experimentat plăceri de tot felul, a ajuns la bătrâneţe dezgustat de zădărnicia tuturor lucrurilor. El a constatat prea târziu că sensul vieţii se găseşte doar în raport cu ascultarea de Dumnezeu, de aceea spune tinerilor peste veacuri:
Adu-ţi aminte de Făcătorul tău în zilele tinereţii tale, până nu vin zilele cele rele...

X

Pe viaţa Mea, zice Domnul Dumnezeu, că nu doresc moartea păcătosului, ci să se întoarcă de la calea lui...

(Ezechiel 33.11)

S-a îmbolnăvit Mămica. Cum de o fiinţă atât de puternică putea să zacă acum ca o legumă?! Avea febră mare, dureri în tot corpul şi nu putea să stea pe picioare. Nu o

văzusem până atunci bolnavă, nu se îmbolnăvea niciodată de nimic, chiar când mă îngrijea pe mine nu lua niciun virus, "părea imună la orice. Sau poate că îşi ducea pe picioare bolile pe care le va fi avut, fără să se vaite. Ce se întâmpla însă acum, de se stingea pe negândite? Nu-mi venea să cred!
Intrasem în panică. Unde se ducea sufletul Mămicăi? era întrebarea al cărei răspuns îl presupuneam îngrozită. Ce să fac, Doamne Isuse?
Nu ştiam încotro s-o apuc. Ştiam însă că trebuia să-i aduc de urgenţă Mămicăi un doctor.
Tot întrebând în dreapta şi-n stânga, am aflat că în cartierul nostru era un medic al cărui cabinet particular se desfiinţase cu noile legi comuniste, dar care locuia tot acolo unde îi fusese cabinetul.
în pofida felului meu cam timid, mi-am luat inima în dinţi şi am mers la adresa respectivă. Doctorul era acasă şi m-a primit politicos. I-am spus în câteva cuvinte despre bunica mea, cât era de bolnavă, rugându-1 să vină de urgenţă -indiferent cât ar fî costat - pentru că avea neapărată nevoie de o consultaţie şi de un tratament adecvat.

Doctorul m-a refuzat. Mi-a spus că nu avea voie să dea consultaţii particulare, acest lucru fiind oprit de lege.
La cât eram de tensionată am început să plâng. Plângeam cu o durere de nedescris, văzând că nu puteam face nimic pentru Mămica, al cărei suflet se pierdea.
Rămăsesem ţintuită locului, cu lacrimile curgându-mi şiroaie pe obraji.
Doctorul s-a înduioşat foarte tare, aşa că mi-a zis, după o ezitare:
- Vin s-o consult, dar să nu afle nimeni. Şi numai dacă-mi aduci maşină!
- Vă aduc imediat! - i-am zis eu înviorată, deşi habar n-aveam de unde.
Nimic nu mai era particular, iar taxiurile nu erau la îndemână.
M-am dus în drum şi m-am aşezat în calea maşinilor, fluturând agil din mâini, doar-doar va opri vreun şofer. Dar nu oprea nimeni. Fiecare era cu treaba lui ori cu teama de a nu intra cumva în conflict cu legea. Mă rugam Domnului în disperare.
Deodată, opreşte cineva! I-am spus despre ce era vorba, iar omul a acceptat să mă ajute — şi nici nu s-a avântat la bani. Până şi doctorul s-a mirat că găsisem şi maşină.
Mămica făcuse congestie renală şi congestie pulmonară. Ieşise afară în frig după o baie fierbinte, ştiind că era „de fier". îi trebuia urgent tratament antibiotic - ce nu făcuse în viaţa dânsei -, altfel nu avea să reziste, a zis doctorul.
Am zburat imediat după medicamente, apoi după un cadru medical care să vină la intervale regulate de timp, zi şi noapte, pentru injecţiile necesare. Cu ajutorul Domnului, am rezolvat torul şi Mămica a început repede tratamentul. Apoi, încet-încet şi-a revenit.
Nimeni n-ar fi crezut că va ajunge iar puternică şi vioaie, dar, mai ales, nimeni n-ar fi crezut că-şi va schimba

atitudinea faţă de mine într-un mod atât de radical. Se lăuda acum la vecini cu ce făceam eu şi cu ce eram, le spunea că „îi salvasem viaţa" şi că eram credincioasă - de-aia eram aşa şi aşa. Făcuse chiar un act de mândrie din faptul că eram „pocăită" şi se fălea cu lucrul acesta la cine putea. Iar când vorbea despre mine, nu mai spunea „nepoată-mea", ci „fata mea".
Ce mai, era schimbată cum nu mi-aş fi închipuit vreodată că ar putea fi! Iar cu dărnicia, la fel. Din zgârcenia cu care mă tratase o viaţă, acum nu ştia ce să-mi mai dea. A scos din banii pe care îi strângea din pensia dânsei de văduvă şi mi-a cumpărat o maşină de cusut - pentru că-mi plăcea lucrul - şi pe care am avut-o multă vreme,

până şi copiii mei au învăţat să coase la ea.
într-o seară din sesiunea de examene, fiind în amurg, când lumina zilei slăbise şi-mi oboseau ochii la citit, m-am întins puţin pe pat şi am rugat-o să mă scoale când era de aprins lampa.
- Să mă scoli, Mămico, i-am zis, să nu mă laşi. Dacă vezi că am adormit, să tragi de mine!
Mi-a promis că aşa va face.
încercam să mă relaxez şi, cum stăteam aşa cu ochii închişi, deodată i-am simţit mâna aspră pe frunte, mângâindu-mă.
- Ce faci, Mămico? - am tresărit eu, ca în faţa celui mai nefiresc gest, şi, involuntar, i-am dat mâna deoparte.
Mămica a rămas tăcută. Mai târziu i-am spus Icuţei:
- Ştii că Mămica azi şi-a pus mâna pe fruntea mea şi m-a mângâiat?
Ica s-a uitat la mine parcă necrezându-şi urechilor:
- Săraca, poate că a intrat în anul morţii...

A doua zi, i-am spus şi lui Tanti, sora Icuţei. Tanti s-a mirat, de asemenea, şi a zis ca şi Ica: „O fi intrat în anul morţii!"
Dar nu, nu intrase în anul morţii. Mai avea de trăit încă mulţi ani. Altceva se întâmplase: Mămica mă iubea acum! Mă iubea cum cred că nu iubise niciodată pe nimeni. Era poate prima oară când razele blânde ale dragostei îi luminau sufletul, într-un fel pe care nu-1 cunoscuse până atunci...
Totuşi, nu s-a întors la Dumnezeu.

XI
Căsătoria mea
Revenisem cu picioarele pe pământ. Nu mai voiam prea curând căsătorie. Chiar dacă nu mai aveam mult până să termin facultatea, voiam să fac ce mai era de făcut în linişte. Liniştea îmi era necesară şi pentru nevroza astenică pe care o avusesem mai întâi în anul II, iar acum revenise.
Nu întotdeauna este însă cum îţi propui. Tocmai intrasem în ultimul an şi o doamnă credincioasă, doamna Lucan - la care mă voi gândi mereu cu respect şi drag, căci era o creştină valoroasă şi asculta mereu binevoitoare confesiunile mele -, mi-a spus într-o zi un lucru care mă privea: se ruga de un timp pentru căsătoria unui tânăr pe care îl cunoştea din copilăria lui şi care îi ceruse să-1 ajute în problema aceasta, iar în timpul rugăciunilor îi tot apărea în minte figura mea, aşa că dorea să-1 cunosc.
Cu tot respectul pe care i-1 purtam doamnei Lucan, am refuzat din capul locului. De ce să ne cunoaştem, am zis, dacă nu voiam să mă căsătoresc! Hotărâtă cum eram, nu i-am lăsat nicio speranţă.
- înseamnă că nu asta este voia Domnului, aşa cum am crezut..., a zis dumneaei dezamăgită şi puţin dezorientată.
- Nu este! i-am subliniat eu.
- Atunci voi continua să mă mai rog pentru el...

Şi ne-am despărţit cu lucrurile clarificate în acest fel.
După un oarecare timp, vorbind cu un cumnat de-al dumneaei care avea şi el pe inimă căsătoria acestui tânăr, doamna Lucan i s-a plâns de nedumerirea pe care o avea, căci de câte ori se ruga pentru acest tânăr îi tot venea în minte

figura mea şi nu ştia ce să înţeleagă şi ce să facă, de vreme ce eu nici să-1 cunosc nu voiam! Cumnatul, care avea o vorbire caldă, răbdătoare şi o anume forţă de înrâurire, de care era conştient, a dorit să vorbească şi dumnealui cu mine. Aşa că au hotărât împreună să-mi facă o vizită acasă, pe care şi-au anunţat-o fără a-mi da alte detalii.
în ziua şi la ora stabilită eram numai cu Mămica acasă. I-am spus că urma să mă viziteze nişte credincioşi şi că nu ştiam de ce, pentru că nu-mi spuseseră. Reacţia Mămicăi nu m-a surprins, având în vedere indiferenţa pe care o avea sub aspectul credinţei.
-Când o să vină pocăiţii tăi, a zis cu fermitatea-i specifică, eu o să ies prin spate şi-o să mă duc în grădină...
Nu voia să se vadă cu ei.
Când au venit musafirii, aşa a făcut, s-a strecurat tiptil afară, încât dumnealor jiici nu au observat că mai eram cu cineva acasă.
Cumnatul doamnei Lucan a deschis direct subiectul. Aşa cum îi era felul, blând, cald, pătrunzător, mi-a prezentat situaţia şi m-a rugat să mă cunosc totuşi cu acest băiat. Am avut însă aceeaşi atitudine de refuz ca la început şi, ca să fiu mai convingătoare, le-am spus că eram bolnavă. Cu greu au acceptat până la urmă că, într-adevăr, discuţia nu-şi mai avea rostul şi s-au ridicat să plece. Când erau în picioare lângă uşă, gata să iasă, a apărut pe neaşteptate Mămica! Am aflat mai târziu că, în timp ce lucra în grădină, îi venise aşa, deodată, o curiozitate: „Oare ce-or vrea pocăiţii ăştia?" şi lăsase imediat totul să vadă despre ce era vorba.
Musafirii, văzând-o, au intuit că era bunica mea, au salutat-o cu respect, iar cumnatul doamnei Lucan -„credinciosul cel blând", cum îmi place să-i spun cu simpatie - a ţinut să-i explice de ce veniseră, deşi Mămica n-apucase să întrebe ceva:

- Noi, măicuţă, nu suntem din aceia care ne ocupăm cu peţitul, dar, cum tinerii credincioşi sunt oarecum rezervaţi, îi mai ajutăm să se cunoască. De aceea am venit noi, am dorit să-i facem cunoştinţă domnişoarei cu un băiat credincios, dar domnişoara ne-a spus că nu poate, că-i bolnavă...
- Dar ce ai, maică?! - se minună Mămica, întorcându-se spre mine.
- Păi, nu am nevroză astenică? i-am răspuns, nedumerită că se arăta a nu şti acest lucru.
Dar Mămica nu dădea atenţie la asta, dânsa ştia că organic eram foarte sănătoasă şi aşa era. Drept pentru care, s-a întors către dânşii şi le-a spus cu hotărâre:
- Vedeţi-vă de treabă, că n-are nimic! Aduceţi băiatul încoace!
-Bravo, măicuţă! a exclamat cumnatul doamnei Lucan, care prezentase aşa frumos problema.
Voiau însă şi aprobarea mea. A fost o veritabilă negociere, în urma căreia eu am acceptat „să vină băiatul", iar dumnealor au acceptat condiţia pe care o puneam ca „doar să ne cunoaştem".
„Doar să vă cunoaşteţi!" au repetat dumnealor şi au plecat bucuroşi.

Imediat i-au trimis tânărului o telegramă, în care l-au rugat să vină cât mai curând. El locuia şi lucra într-un orăşel aproape de Bucureşti.
Duminica următoare, într-o după-amiază rece de noiembrie, dar luminată plăcut în reflexe aurii de toamnă, neam pomenit cu o grămadă de musafiri şi, desigur, Pompiliu printre ei. Mămica a ţinut să-1 vadă înainte de a intra, ca să-şi facă aşa, de departe, o primă părere personală. Când încă erau la poartă, petrecuţi de Icuţa, dânsa şi-a trimis propriile raze X de la fereastra unde-i era punctul de observaţie, 1-a radiografiat rapid pe băiatul înalt, cu părul creţ, şi a zis fără echivoc: „Este băiat bun."

Au intrat musafirii, ocupând masa de jur împrejur. Am tot discutat cu toţii lucruri interesante din Sfânta Scriptură.
Pompilică era în rând cu mine, dar între noi mai era o persoană, aşa încât nu ne vedeam deloc, nici măcar cu coada ochiului. Şi nu schimbam o vorbă!
La plecare, toţi s-au grăbit să iasă, parcă în urma unei înţelegeri tacite. Doar el a rămas să-şi îmbrace lodenul. Venise cu o cutie de prăjituri şi, cum până atunci nu găsise momentul prielnic să mi le ofere, s-a descurcat de minune acum, cu un gest amabil şi firesc, care chiar mi-a plăcut. Şi-a luat apoi lodenul să-1 îmbrace, dar făcea lucrul ăsta fără nicio grabă, parcă era cu încetinitorul, iar eu trăgeam din asta concluzii care mă cam îngrijorau, nu mă gândeam atunci că ar fi făcut-o special. Se îmbrăca în dreptul unor uşi glisante dintre camere, şi am remarcat că era înalt cât ele! Stând să-1 conduc afară, unde-1 aşteptau ceilalţi, m-am gândit: „Doamne, ce înalt este băiatul ăsta. Ce caraghioasă aş fi să mă căsătoresc cu el, am fi Pat şi Pataşon!" El, văzând că-1 priveam cu un aer oarecum cercetător, mi-a zâmbit. Ce zâmbet pur avea... Este un băiat inocent, mi-am zis, aşa cum nu cred a fi mulţi pe-aici în Bucureşti..." Şi i-am zâmbit şi eu...
Asta a fost tot. Nicio vorbă, în afară de acel „mulţumesc" pentru prăjituri.
A doua zi, Lucica (ce fusese şi ea printre musafiri, şi la plecare se aşezase aproape de Pompiliu ca să-i afle starea de spirit), mi-a adus la cunoştinţă că el mă va cere în căsătorie, căci îşi notase adresa mea - şi de ce altfel ar fi făcut-o! concluzionase ea - şi mi-a cerut să-i promit că înainte de a expedia scrisoarea mea de răspuns, să i-o dau şi ei s-o citească. Ce mare lucru, i-am promis.
într-adevăr, Pompiliu a trimis două scrisori de „cerere în căsătorie": una adresată mamei şi bunicii mele, alta mie.
Răspunsul meu era hotărât: nu voiam acum căsătorie, într-o formă politicoasă, l-am refuzat. I-am spus că mai aveam

în faţă un an de studii, plus licenţa, şi că nu mă puteam căsători în această situaţie, mai ales cu astenia pe care o aveam.
Când să duc scrisoarea la poştă, mi-am amintit de promisiunea ce i-o făcusem Lucicăi. Am dat o fugă până la ea la serviciu, ca s-o citească repede acolo, după care o puneam la poştă şi încheiam acest episod.
Lucica a citit-o, gânditoare, apoi, în tăcere, a împăturit-o, după care a rupt-o bucăţi...
-Ce faci, Lucica? ! am întrebat-o, şocată. De ce-ai făcut asta?
Nu-mi venea să cred!
Calmă, Lucica şi-a justificat gestul în câteva cuvinte:
- Nu merită Pompiliu un astfel de răspuns. Eram înmărmurită.
«-Nu este uşor să-i spui cuiva că „asta este voia lui. Dumnezeu!" a început ea să îmi explice, văzându-mi nedumerirea. Dacă n-ar fi fost vorba despre tine, n-aş spune aşa ceva, nu m-aş băga. Dar pentru tine am ţinut post cu privire la acest lucru, de aceea îţi

spun cu siguranţă că „asta e voia Domnului!"
După o scurtă pauză, a adăugat:
- Pompiliu este frumos, are o meserie ca a ta şi, să ştii, este mai credincios decât tine!
Am văzut că i-a plăcut să apese pe ultimele cuvinte.
Eram confuză, nu ştiam ce să mai zic.
M-am gândit că, în fond, situaţia mă privea pe mine, doar era vorba de căsătoria mea! Şi-atunci, de ce Dumnezeu să-i fi dat numai ei un răspuns cert în ce mă privea?
- Eu sunt cea care mă căsătoresc, problema este a mea, Dumnezeu deci şi mie trebuie să-mi spună care este voia Lui! i-am spus, tulburată încă de gestul ce-1 făcuse.
Ea a tăcut. Zisese ce avusese de zis.

în zilele următoare, L-am rugat pe Domnul să-mi spună care era voia Lui în privinţa aceasta.
Duminică dimineaţa m-am rugat iar din tot sufletul Domnului pentru situaţia care se ivise. în timpul rugăciunii, mi-a venit în minte să-I cer un semn. Ştiam că el fusese oprit să vină la mine până nu primea un răspuns sigur din partea mea, aşa că am cerut: „Doamne Isuse, dacă voia Ta este să mă căsătoresc cu băiatul acesta, fă ca să vină azi pe la mine!" Imediat ce-am terminat de rostit aceste cuvinte, am realizat îndrăzneala pe care o avusesem şi L-am rugat pe Domnul să mă ierte. Cum să-I cer ca Pompiliu să treacă peste oprelişti? Şi nici nu m-am mai gândit la asta.
Dar, după-amiază, nu mi-a venit să cred: Pompilică era chiar la poartă!
El nu fusese dimineaţa la Adunare şi mi-a explicat de ce:,
- Când ştiu că plec la Bucureşti, mă pregătesc de cu seară. Dar acum nu avusesem de gând să plec. Azi-dimineaţă, în timp ce mă bărbieream, mi-a venit, aşa, ideea asta, să trec pe la tine.
Nu mai ţinuse cont de oprelişti.
Am amuţit. Dimineaţă deci îi venise ideea asta, când îi cerusem Domnului acest semn.
N-am mai avut nicio îndoială, aşa că i-am trimis după aceea o scrisoare cu un alt ton, dar şi cu o condiţie: întâi să-mi termin studiile. Depindea acum de el dacă ar fi acceptat sau nu acest lucru, iar pentru mine era ca un ultim semn. Lucica a fost de acord cu mine de data aceasta.
Pompiliu a acceptat şi el condiţia mea. A hotărât deci să aştepte. Ne căsătoream imediat ce-mi terminam facultatea.
Ce se întâmplă însă când unii creştini, văzând că au avut dreptate în ce-au susţinut, fac apoi mai mult decât le fusese misiunea!
Să vedem...

Aproape trecuse iarna, în linişte. Apropiindu-se primăvara, când totul se pune în mişcare şi revine la viaţă, ceva 1-a pus în mişcare şi pe „credinciosul cel blând", care văzuse cum îl folosise Dumnezeu în această situaţie atât de incertă la început. I se părea acum că dura prea mult până ce ne căsătoream, îmi spunea direct sau prin alţii că nu era bine să-1 ţin pe Pompilică în atâta aşteptare, afirma cu siguranţă că lui Pompilică îi era tare greu acolo unde era şi că totul depindea de mine ca să-i fi fost şi lui mai uşor. Cu atâta tărie susţinea că îi era grea lui Pompilică aşteptarea încât n-aş fi crezut că nu vorbea în deplină cunoştinţă de cauză. Eu ajunsesem să fiu convinsă că Pompilică se văita la cunoştinţele acestea ale lui, jenându-se poate să-mi spună mie, cu care hotărâse ce hotărâse. începusem chiar să mă simt vinovată pentru aşa un chin la care îl supuneam eu pe Pompiliu cu aşteptarea asta!

Şi am cedat presiunii. I-am trimis lui Pompiliu prin poştă actele necesare, ca să se ocupe el de ce trebuia în vederea căsătoriei.
Astfel, pe 10 martie ne-am căsătorit.
Un pas făcut într-un moment nepotrivit. Ar fi trebuit să fi fost măcar în toamnă...
Eram foarte ocupată şi stresată cu învăţatul pentru examene, ne venea un copil şi îmi era rău, nevroza astenică nu se rezolva în condiţiile acestea, ci se întreţinea, copilul care venea nu era deloc pe fondul de linişte necesar, iar când a venit timpul să-1 nasc, am contactat o. boală contagioasă, care a trebuit tratată de urgenţă şi în forţă.
îmi amintesc cât mi-a fost de greu...
Naşterea copilului m-a împiedicat să-mi dau licenţa la timp, iar bebeluşul era bolnăvicios şi cu probleme.
Cu acest început în căsnicie am intrat într-o perpetuă stare de epuizare şi slăbiciune...

După un timp, i-am reproşat lui Pompiliu că noi doi vorbisem şi hotărâsem una, iar el se plânsese apoi pe la cunoştinţele lui că-i era grea aşteptarea pe care fusese nevoit s-o accepte, deci nu intrasem în căsnicie cu regulile şi în felul pe care-1 gândisem. O pornire bună înseamnă un drum bun, o pornire rea îngreunează drumul şi-1 poate face de neparcurs.
Pompiliu s-a mirat de acuzaţia mea. El nu se văitase la nimeni, nici gând să fi spus cuiva că îi era greu, el doar ştia ce hotărâsem şi aştepta cu răbdare. Eu fusesem aceea care-i trimisesem actele să le înainteze, se şi mirase, dar, dacă aşa hotărâm eu, în fond de mine depindea. Deci de ce acuzarea asta?
Pompiliu deci nu ştiuse nimic. Fusese iniţiativa „credinciosului cel blând" care contribuise să ne cunoaştem şi care apreciase probabil că era de datoria lui să vegheze ca lucrurile să se desfăşoare în continuare cum socotea ej că trebuie. Şi, cum considera că o logodnă prea lungă era „nesănătoasă", plus că ştia de situaţia într-adevăr neagreabilă în care locuia Pompiliu, se agitase în felul său ca să se urnească mai repede lucrurile din loc. Şi se urniseră, aşa cum considerase dumnealui că era bine - şi poate şi alţii.
De!

XII

Familia promisă

Am intrat într-o altfel de viaţă, cu totul altceva...
îmi era greu, dar Domnul mă ajuta până la urmă în orice aş fi avut nevoie, căci altfel n-aş mai fi existat! Am filozofia mea acum, care spune că „totul se plăteşte". Dacă, de exemplu, cineva nu vrea să se căsătorească pentru ca să aibă avantajele libertăţii şi ale unei vieţi mai fără griji va plăti aceste avantaje când va veni vremea să simtă lipsa unei familii şi singurătatea se va face tot mai simţită. Dacă însă cineva vrea să se căsătorească pentru că îşi doreşte o familie, copii, un rost al vieţii în acest sens, va plăti cu eforturile necesare, cu grijile şi problemele cărora va trebui să le facă faţă, cu oboseala şi cu truda excesive uneori, dar, în schimb, va avea bucuria a ceea ce aduce pozitiv familia, va avea copii care-i vor da o anume împlinire în viaţă, va experimenta şi învăţa unele lucruri, dezvoltându-se în mai multe privinţe ca om. Şi aşa este cu toate: în orice alegere trebuie să ne întrebăm ce plătim.
Prin urmare, şi eu, care mă tot plângeam de singurătate, ca să ajung la *familia* promisă de Domnul a trebuit să plătesc cu ce era firesc: nopţi nedormite, oboseală, griji... Dar nu despre asta vreau să-mi amintesc acum, nici despre cum diavolul a încercat pe parcursul vieţii noastre să ne lovească într-un fel sau altul, ci despre plusurile şi

binecuvântările pe care ni le-a adus *familia* avută în vedere de Domnul.
în ce mă priveşte, întemeierea propriului meu cămin m-a făcut să gust pentru prima oară fericirea. Cum spiritul matern la mine a fost acaparator, copiii au făcut să mă simt aşa cum nu fusesem niciodată! îmi amintesc cu nostalgie de timpul când

Icuţa mă aştepta la fereastră cu nepoţeii în jurul ei. Ne mutasem la bloc şi, de la etajul III unde locuiam, urmăreau cu toţii de-a lungul străzii să mă vadă venind de la serviciu şi, când mă zăreau, începeau să-şi fluture mâinile cu entuziasm, iar eu nu mă lăsam mai prejos. îmi simţeam inima inundată de-atâta bucurie încât aveam impresia uneori că era gata să plesnească! Chiar I-am zis o dată Domnului: „Doamne Isuse, mai ia-mi din fericirea asta, că-mi plesneşte inima!"
Dacă n-aş fi avut o căsnicie cu un fond bun şi liniştită, probabil că n-aş fi simţit astfel, deşi erau şi la noi unele probleme. După ce ne-am căsătorit, i-am spus lui Pompiliu: „Ştii că eu nu am râs niciodată?" Pompiliu n-a zis nimic, a tăcut. După faţa lui am văzut că pentru el era o aberaţie ce-i spusesem. Şi părinţii lui fuseseră despărţiţi, el n-avusese mamă, dar nimeni nu-1 împiedicase să mai şi râdă câteodată. El avusese fraţi; vara cutreierau pădurea, şau se bălăceau în râul satului, uitau de toate şi... râdeau. îi venea greu să creadă că se putea ca cineva să nu râdă niciodată! însă eu întotdeauna avusesem dorinţa de a-mi simţi inima atât de veselă încât să râd din plin, cum vedeam la copiii sau adolescenţii din jur, dar nu simţisem niciodată astfel, deci puteam spune acum, când mă căsătorisem, că nu râsesem *cu inima* niciodată. Dar Pompiliu a părut că nu înţelege cum vine asta... „Nu mă înţelege", mi-am zis, cu un simţământ de necorespondenţă, care m-a făcut să nu mai explic nimic.
El n-a putut înţelege multă vreme nici reţinerea mea în a face plimbări şi vizite de tot felul. Fiind o fire mai deschisă şi având atât plăcerea, cât şi puterea de a merge încolo şi încoace, era deseori mâhnit de această nepotrivire. Ce „tovarăş de drum" eram eu pentru el, de ce oare fusese voia lui Dumnezeu căsătoria noastră? se întreba, poate. Şi eu mă întrebam, uneori. Dar el, pe lângă faptul că nu era extenuat ca mine, se simţea în putere să ia oricând drumul în picioare. Aşa îi era şi felul, în timp ce felul meu era mai „de-a casei". Mi se părea uneori că

parcă se supăra în sinea lui că nu era aşa cum dorise şi crezuse în privinţa unor lucruri. Şi totuşi, Dumnezeu ne adusese împreună! Pentru că -după cum mi-am dat seama cu timpul - aveam fiecare şi trăsături mai importante, care au contat mai mult decât cele de care ne cramponam noi. Dar nici pe mine, nici pe el, nu avusese cine să ne pregătească în „arta căsniciei", măcar literatură de specialitate, care azi abundă, să ne fi fost atunci la îndemână. De aceea, când se manifestau anumite diferenţe între noi deveneam uneori nemulţumiţi în sinea noastră. Mai târziu am aflat că oamenii, chiar credincioşi fiind, „nu se pot potrivi precum mănuşa pe mână" şi că nepotrivirile dintre cei doi trebuie lucrate de ei înşişi... Când cele importante corespund, iar creştinii au în personalitatea lor trăsăturile cultivate prin Duhul Sfânt, ei ajung chiar să-şi poată accepta unele diferenţe, fără, a fi nemulţumiţi. Noi reuşeam cu Domnul să depăşjm obstacolele ignoranţei noastre şi învăţam din mers, însă lipsa de informare cu privire la unele lucruri ne păgubea. Ne-ar fi ajutat mult să fi cunoscut de la început principiile unei comunicări eficiente sau adevăratul înţeles al „dragostei soţului" sau al „supunerii soţiei", să fi ştiut că oamenii pot avea uneori nemulţumiri doar pentru simplul fapt că nu-şi înţeleg deosebirile fireşti dintre temperamentele cu care sunt dotaţi din naştere şi care erau acestea...
Cu toate diferenţele, Pompilică m-a iubit în felul lui, cu răbdare, delicateţe şi respect,

iar eu am căutat să-i fiu o soţie grijulie, menajându-1 cât mai bine şi ţinând cont, unde puteam, de ce îi era necesar. în ciuda deosebirilor dintre temperamentele noastre sau dintre istoriile personale ale fiecăruia, Tatăl ne-a luminat pe parcurs ca să înţelegem cum să luăm lucrurile şi ne-a binecuvântat cu un cămin bun şi cu un trai liniştit sub aspectele importante ale vieţii. îi suntem recunoscători pentru copiii pe care ni i-a dat, aşezaţi la casele lor acum şi credincioşi pe calea Lui.

XIII

Ica cea nouă.

Fiind vorba despre *familia* promisă de Dumnezeu ca despre un dar al Său, cum aş putea oare să nu vorbesc despre Ica?
înainte de orice, un lucru de mare importanţă a fost renaşterea ei!
Nu s-a întâmplat peste noapte. Procesul a început abia de la venirea pe lume a Ralucăi. Ajunsesem de curând acasă din maternitate şi îmi era tare greu cu gospodăria şi cu cei trei copii pe care-i aveam - între care o nou-născuta. Mămica mă ajutase la primul, la Dragoş, dar fiind în vârstă nu mai putea, abia dacă se ocupa cu gospodăria pentru dânsa şi Icuţa (de aceea pe Doinita o găseam de multe ori lăsată de capul ei). Ica mă însoţea la policlinică de câte ori era nevoie să merg acolo cu vreunul dintre copii, dar ea, având serviciu, nu se implicase prea mult în alte nevoi ale lor. Rudele şi vecinele când au văzut că îmi venea al treilea copil, m-au întrebat „Ce-ai să faci acum?!" şi le răspunsesem că „nădejdea îmi era în Domnul!" Dar trăiam acum o vreme când ajunsesem singură cu toate. Nu eram tocmai singură, căci Domnul era cu mine! într-o zi, am făcut febră mare şi de-abia mă ţineam pe picioare. Mă tot rugam Domnului să mă întărească. Policlinicile aveau sarcina să trimită la nou-născuţii din raza lor doctori pediatri sau asistente, pentru controale în vederea sănătăţii acestora şi m-am pomenit mai spre seară cu o asistentă medicală care venise pentru controlul obişnuit. Când a văzut ce aprinsă eram la faţă de febră, ce rău mă simţeam şi cât de aglomerată eram, în timp ce mă privea cu ochii mari, neştiind cum să ajute, a văzut că apare Icuţa, care venise de la serviciu. Când a văzut-o, asistenta i-a zis panicată: „Ajutaţi-o!" Ica s-a

uitat încurcată la mine. Apoi şi-a lăsat geanta jos şi m-a întrebat ce putea să facă. I-am arătat grămada de scutece care trebuia spălată. Cu mâinile ei fine, care nu cunoşteau munca fizică, în seara aceea a spălat scutecele Ralucăi.
Aşa a început totul. De atunci, zilnic, când venea de la serviciu, deşi obosită, Ica mă ajuta mereu cu câte ceva. Erau primii paşi de acomodare cu noul stil de viaţă...
Când Raluca a împlinit patru luni, conform legislaţiei de atunci am fost nevoită să reîncep serviciul. între timp, însă, Domnul lucrase în aşa fel că Icuţa ieşise la pensie - şi asta pe negândite! I se descoperise o afecţiune gravă a ochilor, care putea duce la orbire dacă nu avea tratamentul adecvat. Astfel, a obţinut o pensie medicală, şi a putut rămâne acasă cu copiii, în timp ce eu eram la serviciu. Parcă o văd, la început, cum mă aştepta în colţul străzii cu Raluca în braţe - ţipăcioasă mică cu glas mare. Nu pot uita disperarea pe care o avea Icuţa în priviri şi graba cu care mi-o punea în braţe, parcă pentru a se elibera de ceva copleşitor. Trebuia, căci se simţea depăşită... De aceea o eliberam şi eu până a doua zi, ca să reziste.
La doi ani, Raluca s-a îmbolnăvit rău cu gâtul şi a trebuit să fie internată în spital câteva zile. Icuţa s-a internat cu ea. Stând zi şi noapte împreună, s-au ataşat foarte mult una de alta, încât la întoarcerea din spital Raluca n-a mai vrut să doarmă decât cu... „Maia". Iubirea care s-a născut în inima Icuţei pentru copilita blondă ce se

ataşase astfel de ea i-a adus în suflet ceva aparte, ca seva grădinilor ce-s gata să înflorească. A contribuit poate şi faptul că Raluca era născută în aceeaşi lună - lună despre care zicea Icuţa că era „fără noroc", ceea ce făcea să aibă un fel de compasiune pentru mititica despre care credea că venise marcată astfel pe lume. Dorinţa de a o proteja şi de a o ajuta să crească frumos i-a dat Icuţei o anume bucurie şi un sens aparte al vieţii sale. Iubirea aceasta specială, pe care sunt sigură că n-o mai cunoscuse până atunci, înflorise pe un teren a cărui sensibilitate eu o înţelegeam şi ştiam că nu se putea amesteca nimeni acolo...

De-acum, Ica s-a devotat Ralucăi în special, şi totodată creşterii celorlalţi nepoţi. Preocupată fiind de ei şi de nevoile lor, în timp ce era eliberată de-acum de tracasarea şi grijile de la serviciu, a renăscut din ea o fiinţă nouă! Ica nu mai era tristă, devenise vioaie şi energică, de nerecunoscut! Avea elan şi îşi asuma felurite responsabilităţi casnice, cât nu făcuse niciodată până atunci!
Era acum împlinită, nici vorbă de vreo depresie! Se vindecase, preocupându-se de alţii...
Datorită ei am putut să-mi păstrez slujba şi să completez astfel veniturile casei. Salariul lui Pompiliu nu acoperea nevoile familiei noastre numeroase, iar starea sănătăţii lui nici nu-i permitea mai mult. Avea picioarele umflate tot timpul şi suferise deja o operaţie la rinichi după căsătorie. îl menajam cât puteam, „ca să nu rămână copiii fără tată". Totuşi, el se ocupa de treburile care ne depăşeau pe noi şi ne ajuta mult cu rugăciunile. Aşa puteam să facem faţă la toate şi procuram în casă tot ce era necesar, inclusiv cărţi, jocuri, jucării, nefiind lipsă de nimic. Când veneam de la serviciu, Ica ieşea din post, se ocupa doar de Raluca ei, pentru ca a doua zi să fie cu forţe proaspete pentru noi toţi.
Ica a fost deci un dar de la Domnul. Fără ajutorul ei poate nici n-aş fi ajuns azi la pensie...
în ceea ce o privea, având ocazia să se ocupe cu iubire de atâţia nepoţi, care au iubit-o la rândul lor, în faţa unei astfel de iubiri aş zice că a renunţat să se mai gândească la faptul că s-a născut „fără noroc", ci s-a umplut de recunoştinţă pentru binecuvântările lui Dumnezeu peste viaţa ei. A învăţat să se încreadă în Domnul inimii ei şi a devenit un stâlp al credinţei pentru noi şi pentru alţii...
Slujindu-ne tuturor cu atâta dăruire, noi suntem siguri că şi-a adunat o avere în Cer. Icuţa a muncit, a plătit şi îşi culege roadele...

XIV
„ *Viu este Domnul..."* (1 împăraţi 1.29)
într-o zi, Mămica a căzut din picioare, fără să se mai poată ridica. Paralizase de la mijloc în jos. Limba i se umflase şi vorbea greu, având deja aspectul unui muribund. Ne-am chinuit să o urcăm în pat şi am adus doctorul de la policlinică. Acesta nu i-a pus un diagnostic anume, a socotit că era normal să i se întâmple aşa la 87 de ani şi i-a prescris doar nişte calmante ca să poată dormi, pentru că era chinuită de o vedenie care o înspăimânta.
Calmantele n-au avut efect, nu putea dormi, iar din seara aceea în casa noastră începuse un adevărat calvar din cauza vedeniei care o vizita şi care o îngrozea foarte tare! Totul era imprevizibil: stătea liniştită, într-o oarecare măsură, şi deodată privirea îi era atrasă spre uşă, de unde vedea venind spre dânsa o arătare, invizibilă pentru noi ceilalţi, care o speria şi o făcea să strige înspăimântată: „Nu veni la mine! Nu veni la mine!" După cum îşi mişca privirea, se vedea clar că acea fiinţă se apropia. îndată mă

postam lângă dânsa, nu o puteam lăsa singură în faţa acelei monstruozităţi. Mă treceau fiorii şi stomacul mi se făcea ghem (emoţii care m-au îmbolnăvit cu timpul de colită). îmi dădeam seama totuşi, după privirea Mămicăi, că vedenia nu trecea de mine, se oprea întotdeauna la o anume distanţă. Mă tulburau mult apariţiile astea stranii, pe care nu le puteam controla şi, mai ales, spaimele dânsei, încât n-am îndrăznit s-o întreb vreodată cum arăta ceea ce vedea. înţelegeam că era un duh rău care venea să-i ia sufletul, bolnavă aşa cum era, şi o sfatuiam să strige numele Isus măcar

în momentele acelea, căci numele ISUS are totdeauna putere, dar ea dădea din cap că NU. înţelegeam că pur şi simplu ***nu putea,*** era pesemne ceva care *o ţinea...*
Am mai apelat la un doctor, şi apoi la încă unul, dar niciun rezultat: starea Mămicăi părea fără leac.
Ica stătea noaptea cu dânsa. într-o zi mi-a spus: „Tu te sperii de ce vezi ziua, dar să vezi noaptea, ai impresia că este iadul acolo! Eu stau pe marginea canapelei şi recit tot timpul psalmul 91."
Ica era foarte obosită a doua zi şi doar ea era cea care rămânea acasă cu cei cinci copii pe care îi aveam atunci. Am reuşit să obţin un program redus la serviciu, ca să fiu mai mult acasă. Mă simţeam însă şi eu extenuată, iar în casă era o harababură de nu mai ştiam unii de alţii, fiecare făcea ce-1 tăia capul, copiii mâncau cum apucau şi ce apucau, iar când începeau strigătele îngrozite ale Mămicăi era cumplit!
Atâţia ani strigasem la Domnul să nu i se piardă sufletul, iar acum mi se părea că nu mai era nicio nădejde. Singurul lucru pe care îl mai ceream în privinţa dânsei era ca Domnul să-i mai uşureze chinul, îmi era tare milă când vedeam în ce situaţie era...
„Ce să facem, Doamne Isuse, ai milă şi dă-ne un sfat, o îndrumare...!" îl imploram.
Şi, deodată, mi-au venit în minte cuvintele Domnului Isus de la Matei 17.21, când ucenicii L-au întrebat de ce ei nu putuseră să vindece un lunatic, cum putuse El:
...acest soi de diavoli nu iese afară decât cu rugăciune şi cu post.
Deci mi-a venit şi mie ideea că acesta pare a fi remediul: *rugăciunea şi postul*
„Voi posti trei zile, am zis cu hotărâre, şi nu se poate să nu dea Domnul o rezolvare!" mi-am zis, cu hotărâre.
N-am spus nimănui nimic. A doua zi dimineaţă, când am început postul, m-am dus la serviciu pe jos câteva staţii de

tramvai, mergând pe partea mai ferită de lume, ca să mă pot ruga din mers.
Eram atât de extenuată şi de deznădăjduită încât tot ce puteam spune, privind cerul, era, cu disperare: „Doamne Isuse, Te rog, coboară din înaltul Cerului (nu ştiu de ce ziceam aşa) şi mângâi-o pe Mămica, şi linişteşte-o! Ai milă, Doamne, căci tare e chinuită..."
Aceasta era rugăciunea mea, repetată iar şi iar, căci altceva nu puteam să mai spun şi să mai sper. Desigur, când îi ceream Domnului să coboare şi s-o mângâie o spuneam la modul spiritual.
Şi la serviciu, în momentele de răgaz, mă retrăgeam într-un loc ferit şi rosteam cu foc aceeaşi rugăciune.
Pe la ora zece, ca de obicei, am sunat-o pe Icuţa acasă să văd ce mai era şi cum se descurca. Mi-a răspuns, adânc mişcată de o întâmplare uimitoare: pe când se afla ea la bucătărie, a auzit-o pe Mămica strigâdu-L pe ISUS (dânsa, care cu niciun chip nu voise să pronunţe numele Său), cu o voce puternică şi clară! Limba i se dezlegase şi o

găsise liniştită, cu o neaşteptată seninătate pe chip. îi relatase atunci Icuţei cum însăşi Persoana Domnului Isus apăruse la căpătâiul dânsei, o mângâiase pe cap şi îi zisese blând să se liniştească... Apoi S-a îndepărtat, iar dânsa L-a recunoscut: „Isuse! Isuse!" Din clipa aceea, Mămica şi-a revenit.
Am rămas înmărmurită. Oare nu asta îl tot rugasem pe Domnul, să coboare din înalt, s-o mângâie şi s-o liniştească? Iată că El i se arătase aievea, Mămica îi simţise mâna pe capul dânsei, El o mângâiase şi-i adusese liniştea în suflet.
Abia am aşteptat să mi se termine timpul de serviciu, ca să zbor acasă.
Cum am ajuns, am dat năvală în camera dânsei. Mămica nu mai era tulburată ca în celelalte daţi.
— L-ai văzut pe Domnul Isus, Mămico? am întrebat-o imediat ce am intrat.

- Da, maică! mi-a zis. Uite, a stat aici - şi mi-a arătat unde-, lângă capul dânsei. Mi-a pus mâna pe frunte, m-a mângâiat şi mi-a spus să mă liniştesc...
Avea limba dezumflată şi vorbea bine, clar. Nu mai era cu acel aspect care ne sugera că în orice moment îi putea ieşi sufletul. Iar duhul acela groaznic şi ciudat care o speria aşa de tare nu i s-a mai arătat de atunci.
Eram uluită şi urmăream să văd ce se mai întâmplă. Văzând că dânsa se menţinea în aceeaşi stare bună şi că nu mai era vizitată de acele arătări care o îngrozeau, am întrebat-o pe Icuţa, aşa, pentru confirmare, ce părere avea de Mămica în ultima vreme. Ea mi-a răspuns: „O, de atunci, de când a zis că L-a văzut pe Domnul Isus, e complet schimbată!"
Mă simţeam copleşită de felul cum intervenise Dumnezeu în situaţia Mămicăi. A fost atât de bun cu dânsa că a eliberat-o şi cu mine că mi-a răspuns atât de frumos la implorarea mea! Eram adânc recunoscătoare şi mulţumită că aveam în Ceruri un Mântuitor viu...
Mămica a stat la pat aproape doi ani, aşa cum socotise Domnul că trebuia să rămână. Dar asculta acum ca niciodată să-i citesc din Biblie, să-i cânt cântece creştine, să discutăm pe asemenea teme. De fiecare dată câte puţin, căci dânsa obosea repede şi nu-şi mai puutea concentra atenţia, iar eu eram extenuată de toate câte erau de făcut. în lipsa mea, Icuţa îi dădea să mănânce, dar nu avea puterea s-o şi schimbe. Aşa că m-am angajat eu să fac asta, crezând că sunt mai rezistentă. Totuşi, numai Domnul ştie că la un efort aşa de mare cum era să o întorc, să o ridic, să-i schimb cearşafurile de sub dânsa, să o spăl, să o reaşez, nu aş fi făcut faţă de una singură, dar El, şi doar El, mă întărea cu putere de Sus...
Totul a devenit şi mai greu când, peste toate astea, am rămas însărcinată cu al şaselea copil. De fiecare dată când mă înţepeneam de spate, aplecată să o îngrijesc pe Mămica, mă

aşteptam să pierd sarcina. Şi era de mirare că nu se întâmpla asta! Atunci am înţeles că Domnul veghea ca acest copil să se nască. El îmi dăruia acest copil în completarea familiei promise, El dorea să fie... De aceea, când a venit Luiza pe lume, i-am mai zis şi Theodora - „darul lui Dumnezeu".
Fiind martoră la puterea lui Dumnezeu, care mă întărea zi de zi în cele ce aveam de dus, mi-a reînflorit în suflet nădejdea pentru Mămica. Voiam să ştiu că nu trudesc degeaba, aveam dorinţa fierbinte să ştiu că murea mântuită, însă tot aveam dubii, poate unde Mămica, deşi asculta ce-i spuneam şi aproba, nu avea manifestări care să-mi dea o asigurare de felul în care aş fi vrut eu. Domnul Isus a găsit plăcere să mă liniştească în această privinţă printr-un vis, un vis atât de clar, încât mi-a rămas în

minte ca ceva întâmplat aievea: se făcea că eram în dormitorul meu întinsă pe pat şi, deodată, a apărut în cadrul uşii Mămica: tânără (eu o pomenisem doar vârstnică şi nici nu mi-o imaginasem tânără vreodată), îmbrăcată toată în alb şi plutind cam la vreo 30 de centimetri deasupra podelei. M-am minunat în vis când am văzut-o aşa, m-am ridicat în şezut şi i-am zis uimită: „Vai cât eşti de tânără, Mămico, şi de uşoară!" Apoi am strigat-o pe Icuţa să vină s-o vadă şi ea. Când m-am deşteptat brusc din somn, imaginea aceasta atât de vie mi-a inspirat imediat semnificaţia: Mămica plecase dintre cei vii. Am sărit din pat, m-am dus repede să verific. Era caldă încă, dar atunci murise...
Cu atâta foc mă rugasem să nu moară nemântuită încât Domnul mi-a făcut darul acesta, pentru certitudinea mea: să-i văd sufletul în alb, îndată ce s-a desprins de trup...
Nu sunt vrednică să-I mulţumesc Domnului!
Acel demon care venea la dânsa la început căuta să-i ia sufletul. I l-ar fi luat uşor şi pe tăcute, n-am fi ştiut probabil nimic, dar rugăciunile noastre către Domnul Oştirilor au pus în mişcare forţe care i se opuseseră. Pesemne că a fost o luptă

grea în lumea spirituală pentru sufletul Mămicăi, dar postul şi rugăciunea au biruit în favoarea lumii lui Hristos. într-adevăr, „Viu este Domnul..."

XV

„ Tu mă înveseleşti cu lucrările Tale, Doamne." (Psalmi 92.4)

De-acum am intrat într-o perioadă nouă a vieţii. Trecusem de prima tinereţe. Alte experienţe de viaţă mă aşteptau, dintre care unele marcante. Am învăţat însă din ele că inteligenţa diavolului nu e deloc de ignorat. Dacă pierdem din vedere acest lucru, nefiind îmbrăcaţi tot timpul cu armura pe care o recomandă apostolul Pavel, o să ne dăm seama ce se întâmplă prea târziu. Dar, slăvit să fie Domnul nostru Isus Hristos care nu ne părăseşte totuşi şi îşi ţine promisiunea: *Eu voi fi cu voi în toate zilele, până la sfârşit.*
Printre lucrările Domnului din viaţa mea se numără şi fiecare dintre copiii pe care El mi i-a dat.
Cel mai mare, Dragoş, a venit pe lume în condiţii dificile. Domnul Isus însă a dorit ca el să fie... Era atât de slăbuţ încât doctoriţa de copii, când 1-a văzut prima oară, a zis fără ocolişuri că „nu era un copil viabil". Numai că Domnul a gândit altfel... Când Drăgoşel a ajuns în clasele primare era cunoscut ca „Dragoş cel harnic". Maia îl trimitea cu o listă de cumpărături şi, zilnic, după ce aducea întâi laptele, venea apoi cu sacoşele pline cu ce era pe listă. Toţi vecinii îl ştiau şi le era drag, când îl vedeau venind aşa de la piaţă. Tot zilnic, el spăla pardoseala de la intrare, fără să-i spună cineva. Era de mic o fire energică. Părea neobosit, făcea multă mişcare şi era mereu în grupuri de copii. Muzica îi făcea deosebită plăcere, ştia toate formaţiile muzicale ce erau atunci în vogă şi avea propriile încercări de mixaj, ca şi încercări de a cânta la

diverse instrumente, mai ales la pian, pe care îl aveam în casă, fără a avea însă posibilitatea de a-i cultiva şi dezvolta această înclinaţie. Făcea şi prăjituri. Pe la 11 ani devenise „specialist" în prăjitura cu caise. Odată, când am venit de la serviciu, am găsit cocă pe tavan: învăţase să facă clătite şi exersase întoarcerea lor prin aruncarea cu tigaia... El avea înclinaţii şi spre tehnică, iar din cauza aceasta era foarte stricător,

nu avea linişte până nu desfăcea să vadă de ce şi cum mergea una sau alta. Foarte îndemânatic era Dragoş la multe. în privinţa sănătăţii, după ce în prima parte a vieţii a făcut toate bolile posibile ale copilăriei, ieşind parcă din el tot răul pe care îl avea în organism, a devenit vânjos şi sănătos.
Doina a venit pe lume tot în condiţii grele, dar în alt fel. Chiar în zilele acelea urma să-mi dau licenţa. Nu o dădusem încă şi acum era ultima posibilitate să mă prezint, altfel nu mi s-ar fi luat în considerare anii de facultate. Am avut îndrăzneala să-mi dau acest important examen, cu toată îngrijorarea pe care o simţisem văzând că pica exact în perioada naşterii iminente, datorită unor cuvinte de încurajare din partea Domnului: *Aruncaţi asupra Lui toate îngrijorările voastre* (1 Petru 5.7) şi ... *El te va sprijini* (Psalmi 55.22). Toţi colegii mei de serviciu urmăreau cu interes să vadă ce-avea să se întâmple. Şi s-a întâmplat ceva minunat, întrucât Domnul a făcut să depăşesc cu bine termenul prevăzut şi a avut grijă şi de Doinita.
După examene, doctorul de la policlinică începuse să se îngrijoreze: „Trebuie declanşată naşterea, căci ai intrat în a zecea lună şi moare copilul!" Numai că eu I-am mai cerut Domnului un răgaz, plângându-mă că eram tare obosită. Şi Domnul m-a mai amânat cu câteva zile, încât am putut să mă refac oarecum după efortul depus, iar pe copilă a avut-o mai departe în grija Lui ca să nu i se întâmple ce zicea doctorul. Domnul a făcut-o pe Doinita un amestec aparte de drăgălăşenie, feminitate, inteligenţă şi energie, toate la un loc.

Mai târziu, când Maia pleca undeva, pe ea o lăsa „şefa" acasă, fiind de toată încrederea. îi plăcea să ajute, era harnică şi niciodată nu pleca la joacă până nu mă întreba dacă aveam nevoie de ajutor. Foarte sufletistă fată, Doinita. La cutremurul mare din '77, când toţi alergau să se pună întrucâtva la adăpost, ea întâi s-a repezit de-a luat-o pe Lizuca din pătuţul în care se afla, adăpostind-o la pieptul ei. De asemenea, descurcăreaţă cum era, când o trimiteam după ceva nu exista să vină fără ce trebuia. Am trimis-o odată să-mi cumpere cafea de la băcănie şi tocmai închisese. Dar ea, văzând că mai erau câteva persoane acolo, a stat şi a pândit până a ieşit cineva, s-a strecurat binişor înăuntru şi, cu drăgălăşenie, a convins-o pe vânzătoare că mama ei avea nevoie de cafea, deci a venit cu cafeaua. Peste nişte ani, când am suferit o operaţie dificilă la rinichi şi nu era nimeni de-al meu acolo, fiind spitalul în carantină, ea s-a strecurat la fel ca atunci la băcănie şi, când m-am trezit din anestezie, era lângă mine, ceea ce a fost extraordinar, căci imediat a început un cutremur de peste 6 grade pe scara Richter. Ce mă făceam eu în camera aceea singură, proaspăt operată, pe patul acela îngust şi înalt? Aşa era ea, „trecea prin zid", fără a fi totuşi obraznică. Doina era vioaie şi receptivă, de aceea avea mare nevoie să doarmă la timp, ceea ce nu se întâmpla mereu.
Raluca era preferata lui Maia - care o „confiscase", după părerea mea. Nu-i puteam cere sau spune ceva Ralucăi fără controlul şi aprobarea Icuţei care permanent se interpunea. Numai când era depăşită de nişte lucruri apela la mine, altfel, nu puteam să mă bag între ele. îmi preluase autoritatea, căci Maia devenise foarte energică şi protectoare. Iar Ralucăi părea să-i meargă bine, progresa în multe aspecte şi, mai ales, căpăta distincţie. Devenise la un moment dat intelectuala casei. Cine voia ajutor la gramatică, literatură, matematică, engleză ori altele, putea veni la Raluca, ea le ştia pe toate. Iar Raluca era serioasă, preocupată de lucrări grele,

riguroasă şi foarte răbdătoare şi calmă. Avea, de asemenea, înclinaţii artistice (scria, desena, broda), iar mai târziu şi înclinaţii spirituale, ea găsindu-şi echilibrul în anii

tumultoşi ai adolescenţei în rugăciune şi meditaţie la Cuvântul Domnului, pe care îl citea cu sârg şi cu o mare plăcere. Ajunsesem foarte mulţumită de ea, deşi se dovedea a fi cam ruptă de realitate şi de casă. Maia îi spunea să nu se căsătorească niciodată ca să nu sufere, îşi făcuse chiar un plan, să stea împreună întotdeauna cu ea, ca s-o ajute cu ce putea şi s-o scutească de suferinţe. Dar, ce ironie! Raluca a fost prima care s-a căsătorit dintre toţi.
Răducu era un băieţel tare drăgălaş. Când am fost însărcinată cu el în luna a şaptea, am căzut foarte rău pe gheaţă, ieşind prea grăbită de la serviciu. Am rămas apoi în concediu medical, căci nici să mă întorc de pe o parte pe alta nu mai puteam. Dar el n-a avut nimic! Era lucru de mirare pentru toţi cei care îşi imaginaseră ce se putea întâmpla... Am văzut clar că-1 păzise Domnul, deci îl avea în planul Lui. Până pe la doi ani şi jumătate el a fost un bebe care noapte de noapte mă trezea la ora două, trebuia să-1 iau în braţe, să-i potrivesc mutrişoara cu năsucul mic pe gâtul meu şi să stau aşa cu el în picioare până adormea iarăşi, cam o jumătate de oră. Iar dacă, obosită cum eram, mă aşezam încetişor, crezând că a aţipit, el imediat simţea şi începea iar să ţipe, de nu ştiam cum să sar mai repede în picioare ca să nu scoale casa şi vecinii! Mai târziu, măiestria cu care făcea nişte lucruri şi sensibilitatea pe care o avea acopereau toate celelalte! Nu pot să uit cum tremura de emoţie în faţa unui melcuşor care-şi scotea cornıţele, pe care i-1 culesesem de pe drum şi i-1 adusesem pe o frunză în palmă.
Răducu avea însă meteahna de a dispărea de-acasă, mai ceva ca Dragoş. Rar ştiam ce făcea şi pe unde era, iar întoarcerea lui la Domnul a fost tot aşa de secretă şi de pasională, ca toate celelalte acţiuni ale lui.

Brânduşa era o drăguţă simpatică, cu ochii ca de chinezoaică şi zâmbăreţi. Ca fel de-a fi însă avea un gen mai băieţesc. Se bătea fără probleme cu băieţii dacă se luau de ea, era agilă şi ştia cum să dea rapid cu picioarele ca să-i ţină la distanţă. In timpul sarcinii am fost sigură că va fi băieţel. Oare acest fel de-a fi al ei să fi fost consecinţa acestui fapt? Aşa că nu te-ai fi aşteptat să găseşti la ea o atât de mare şi aleasă sensibilitate, cum dovedea în unele situaţii. îmi amintesc de uimirea pe care am avut-o odată, în faţa lacrimilor ce-i curgeau şiroaie, printre sughiţuri şi suspine, încât abia am înţeles ce spunea: că „murise crinul...", crinul cel portocaliu, dintr-un ghiveci lângă care ea dormea. Durerea sufleţelului ei de copilă adânc simţitoare era imensă.
Crescând, Brânduşica ne încânta cu talentele şi îndemânarea pe care le avea la gimnastică, la lucrul de mână, la bucătărie, la orice. Armonia, frumosul, culorile erau mediul ei. O fată băieţoasă, tonică, dar şi de o mare sensibilitate deci. Era mereu înconjurată de prietene, fiind o fire sociabilă şi independentă, în felul Doinei, lucru care a ajutat-o să ia propriile decizii în viaţă încă de timpuriu şi să stea pe picioarele ei.
Luiza a venit pe lume în cele mai grele condiţii ale mele, după cum am povestit deja, şi, cu atât mai vizibilă a fost mâna Domnului de peste ea. Cum însă şi după aceea am avut o perioadă acaparantă sub anumite aspecte, n-am putut s-o urmăresc destul de bine. Ştiam că era o mare jucăuşă. Cine ar fi putut să fie mai jucăuşă decât Lizuca, nu se mai sătura! în momente serioase însă eram miraţi cu toţii de cuvintele ei profunde şi pline de logică. „Fetiţa asta gândeşte ca un bătrân", remarcase Maia, şi te întrebai unde era jucăuşa de până atunci. Când vorbeam despre Lizuca îmi plăcea să-i spun „busuiocul meu", pentru că în noaptea dinaintea naşterii ei visasem că ţineam în braţe un buchet mare de busuioc, deşi eu nu obişnuiam să folosesc sau să umblu cu busuioc. Am aflat, după aceea, că busuiocul are simbolul lui special. într-adevăr,

Domnul a folosit-o mai târziu în situaţii în care se cerea seriozitate, înţelepciune şi răspundere. Aceste situaţii au maturizat-o în forţă, aş putea spune. Dar a rămas la fel de sârguincioasă, responsabilă şi afectuoasă. Eu nu pot să uit, printre altele, mângâierea ce mi-a adus-o în suflet într-o perioadă dificilă din viaţa mea, cu o bomboană de ciocolată pe care o primise la şcoală de la o colegă ce-şi sărbătorise ziua şi pe care a păstrat-o pentru mine. N-am putut înţelege cum la cei nouă ani ai ei a putut să-i vadă pe ceilalţi mâncând o aşa bunătate, iar ea, în dorinţa de a mi-o da mie, avusese aşa o putere de stăpânire! Dar, acesta era parfumul „busuiocului" din ea...

XVI
*y**Domnul** este tăria mea şi pricina **laudelor** mele. El m-a mântuit."*
Amintirea prezenţei miraculoase a Domnului în cele mai grele momente ale vieţii mă umple mereu de umilă recunoştinţă.
Cum aş putea uita, de pildă, acele zile teribile în care viaţa Doinitei atârna de un fir de păr! Ea ajunsese să fie rău bolnavă din pricina unei căzături pe scările de la întreprinderea unde lucra. Ocupată cum era cu serviciul şi cu facultatea, neglijase durerea surdă ce-o simţise apoi în genunchiul lovit. Am avertizat-o că loviturile de felul acela trebuiau tratate cu mare seriozitate, putând fi foarte periculoase. I-am povestit chiar un caz cu un băiat care, căzând de pe bicicletă şi lovindu-se la un genunchi, după un timp a făcut o infecţie care s-a extins în tot corpul, nemaiputând fi salvat.
Şi Doinitei, după vreo lună, i s-a umflat îngrijorător genunchiul şi avea dureri puternice şi febră mare. Totul izbucnise brusc. Era o seară de iarnă în care, după ce ninsese abundent, începuse să viscolească, iar eu înotam prin zăpadă, înfruntând viscolul şi aerul rece ce-mi tăiau respiraţia. Cumpărasem penicilina şi căutam acum un cadru medical care să poată să vină şi noaptea să-i facă injecţiile necesare. Era greu de găsit cineva, dar până la urmă am reuşit, aşa că Doinita a început destul de repede tratamentul. Dar, cu tot efortul şi grija noastră, când a ajuns la spital infecţia era de nestăvilit. Doctorul Ignat care se îngrijea de ea, medic priceput şi respectat, m-a întrebat la un moment dat, cu

subînţeles, dacă mai aveam şi alţi copii. încerca să mă pregătească pentru ce era mai rău. Se sfătuise şi cu ceilalţi medici privitor la ce era de făcut în faţa unei situaţii aşa de grave, dar nu găsiseră nimic concret care să ducă la un tratament eficient. Iar Doinita se lupta între viaţă şi moarte... în fiecare miez de noapte, febra mare de peste zi îi scădea brusc la 35 de grade şi făcea şocuri, tremura foarte tare, iar doctorii credeau că în acele momente inima îi va ceda. Erau chiar convinşi de lucrul acesta. Iar eu, acasă, după ce se culcau şi adormeau toţi ceilalţi, închideam uşa după mine în bucătărie şi plângeam acolo cu o durere fără seamăn înaintea Domnului, ştiind ce i se întâmpla fetei mele în acel timp. Simţeam cum era să-ţi moară un copil şi să fii nevoit să accepţi acest lucru şi mă săgeta o durere care-mi lua graiul. Nu-I ceream nimic Domnului, nu-L rugam nimic, doar plângeam înaintea Lui, cu inima sfâşiată de durere...
Cum plângeam aşa, într-o noapte, am simţit la un moment dat o mână pe umărul drept. Am tresărit şi am întors capul. Nu era nimeni. Am întors iar capul, căci mâna fusese atât de reală încât nu se putea să nu fi fost cineva. Uşa era însă bine închisă şi apoi funcţiona cu oarecare zgomot, nu se putea deschide şi închide fără să se audă.

Am ieşit totuşi pe hol, să controlez şi am constatat că toţi dormeau, aşa cum îi lăsasem. Am intrat iar în bucătărie. Atunci am înţeles că fusese o Mână divină! Mi se aşezase liniştitor pe umăr, parcă pentru a-mi spune: „Nu mai plânge, fiica ta se va face bine..."
Aşa am ştiut că Doinita avea să fie salvată! Se va face bine! - mi-am zis, înviorată şi plină de nădejde.
Doctorul Ignat m-a întrebat la urmă: „De unde aţi ştiut, doamnă, că se va face bine?! Eu n-am crezut asta...
Fusese o intervenţie divină, o minune neaşteptată în vindecarea Doinitei, una dintre lucrările Domnului cele multe, pe care le face El când socoteşte că e nevoie!

Ce-a mai făcut Dumnezeul minunilor?
Când Radu avea vreo 22 de ani, eu mă îmbolnăvisem de coxartroză. Şchiopătam de un picior şi aveam dureri mari, neputând rezista fără calmante, pe care le luam de câte trei ori pe zi, iar bastonul îmi era nelipsit, nici la baie nu mă puteam duce fără el. Dimineaţa, cum mă sculam, primul lucru pe care puneam mâna era bastonul.
Tot ce am făcut în privinţa aceasta fusese în zadar. Am mers şi la băile Techirghiol în două rânduri, dar, încă de prima dată, directorul sanatoriului, privind radiografia mea, mi-a spus: „Nu vă veţi mai face bine niciodată! Tot ce putem face este să vă mai ameliorăm durerile..."
Am fost internată şi la Spitalul Cantacuzino, unde doctoriţa de salon a explicat unui grup de studenţi boala mea şi, arătându-le radiografia (alta decât cea de dinainte), a pus degetul în anumite locuri, spunându-le: „Vedeţi, astea dau dureri mari!" Nu ştiam ce le arătase, dar mi-am zis că dacă era aşa de evident, nici nu trebuia să le mai spun eu ce dureri aveam într-adevăr.
între timp, Radu se întorsese la Dumnezeu. Avea multă credinţă şi entuziasm şi i s-a născut în minte convingerea că Dumnezeu mă putea vindeca!
A început să se roage zilnic pentru mine. Nu singur, ci îl antrenase şi pe Eugen, soţul Ralucăi. Făcea chiar un efort, căci se scula de la cinci dimineaţa ca să-1 prindă pe acesta acasă înainte să plece la serviciu. Radu era student, în sesiunea de examene. Avea mult de învăţat şi se culca târziu, deci era un mare efort pentru el sculatul aşa devreme, iar de amânat după examene nu voia, căci atunci îl prinsese pe el ideea asta! Mi s-a făcut milă de el şi, cum gândeam că efortul lui era în zadar, dat fiind pronosticul medicilor, într-o zi i-am spus:
— Tu, Radule, chiar crezi că mă voi face bine?!

- Mami, Dumnezeu e puternic - mi-a zis el scurt şi cuprinzător.
Ştiam că Dumnezeu e puternic, dar nu uitam ce spusese doctorul după cele ce văzuse în radiografie şi i-am amintit acest lucru.
- Mami, eu îţi spun că te faci bine! a susţinut Radu, cu hotărâre.
Eram cu bastonul, aşa cum umblam de obicei, şi m-am gândit că el probabil nu realiza destul de bine situaţia mea, aşa că i-am zis cu uşor cinism:
- Chiar crezi, Radule, că o să-mi las bastonul?
El m-a privit în ochi şi, strângându-şi pumnii la piept, mi-a răspuns cu o certitudine de neclintit:
- Mami, eu îţi spun că ai să-ţi laşi bastonul! Nu era niciun strop de îndoială în spusele lui.
- Facă Domnul după credinţa ta, Radule, i-am spus, impresionată de încrederea pe care o avea, căci eu, ce să-ţi spun, nu prea o mai am! am recunoscut, şovăitoare.

Radu a continuat să se roage cu Eugen pentru vindecarea mea şi era gata să se folosească de tot ce i-ar fi pus Domnul la îndemână.
Aşa s-a făcut că am ajuns într-una din zilele ce au urmat la o întrunire ţinută de un predicator coreean la Sala Polivalentă, el fiind recunoscut pentru darul vindecărilor. Radu a insistat să merg cu el şi cu Eugen acolo, măcar pentru dorinţa asta a lui, căci de bunăvoia mea nu eram deloc dispusă la astfel de experienţe. Mai văzusem eu ici-colo pe stradă şi la televizor pe câte cineva cu pretenţia că face vindecări şi nu-mi prea inspirase încredere. în timp ce ascultam predica vindecătorului, am avut în mine încredinţarea că el era cu adevărat un om întors la Domnul şi dedicat lucrării Lui! Pentru mine, acesta a fost un pas important, căci altfel nu i-aş mai fi dat deloc atenţie. Iar Radu al meu atâta se arăta de încrezător în Dumnezeul minunilor încât la apelul din final al

predicatorului m-am ridicat în picioare, ca şi alţii, la „ordinul" lui Radu, desigur, şi am pus mâna pe locul bolnav, după cum ne indicase, ascultând cum înălţa rugăciuni către Domnul Isus pentru fiecare boală în parte.
Când am plecat, i-am atras atenţia cu un zâmbet şugubăţ:
— Să ştii, Radule, că sunt tot aşa cum am venit... Dar el nu era nicicum descurajat. Lasă, mami, nu întotdeauna vindecările sunt spectaculoase, uneori lucrul acesta se întâmplă treptat...
- Facă Domnul după credinţa ta! i-am zis iar.
La puţin timp, am constatat că am putut trece peste calmantul de peste zi, apoi nici seara n-a mai fost nevoie, rămânând doar cel de dimineaţa. Iar într-o bună zi, când am pus piciorul jos, n-am mai avut nevoie de baston şi nici n-a trebuit să iau calmantul. Am văzut după aceea, în zilele următoare, că n-am mai avut nevoie de ele! Am abandonat chiar şi bastonul.
Au trecut de-atunci cincisprezece ani...
Pentru că a venit vorba de timpul când eram chinuită de coxartroză, mi-am amintit şi de Lizuca, de bunăvoinţa pe care a avut-o ea să mă ajute! Nu m-a mai lăsat să mă duc la Raluca, unde mergeam în anumite zile ca s-o ajut cu gătitul sau să-i scot afară pe copiii. Veneam zdrobită acasă şi Lizuca vedea... Raluca însă nu putea fi lăsată, căci cu atâţia copii nu făcea faţă.
-Mă duc eu în locul dumitale! a zis Lizuca, hotărâtă, într-o bună zi.
Aşa a început să meargă ea la Raluca. Având şcoală, se ducea doar în zilele de la sfârşitul săptămânii. Uneori pleca de vineri seara şi dormea acolo.
Colegii ei se întâlneau sâmbăta într-un parc, pentru relaxarea de care simţeau nevoia în urma unei săptămâni de efort. Erau în clasa a XII-a şi aveau în faţă bacalaureatul, apoi

admiterea la facultăţi. Lizuca însă începea următoarea săptămână tot mai obosită. Colegii o întrebau de ce nu venea şi ea sâmbăta în parc, dar nu voia să le spună ce făcea şi cât muncea de fapt.
Se apropia perioada examenelor şi devenea îngrijorată. Am încercat s-o încurajez din ce trăisem în viaţa mea şi i-am spus că „Dumnezeu nu rămâne niciodată dator!"
Când a intrat în sesiune, în timp ce se ocupa de prima materie la care avea examen, a auzit deodată în liniştea din cameră o voce, înceată şi clară, care a îndemnat-o: „Ai încredere că te voi ajuta!" S-a speriat şi a încremenit. A trecut un timp până să-şi revină şi să se obişnuiască cu gândul că îi vorbise Domnul, ca şi lui Samuel când era copil. Deci Domnul Dumnezeu avea s-o ajute, nu trebuia să se teamă! A venit să-mi

spună după aceea ce i se întâmplase. Cât de impresionată am fost şi eu de prezenţa Lui în viaţa noastră! «
într-adevăr, Lizuca a fost ajutată şi a simţit lucrul acesta. A luat cu bine bacalaureatul şi a intrat din primul foc la facultate.
Foarte interesantă a fost lucrarea Domnului cu ea şi peste doi ani, când Doinita, căsătorită în America şi fiind la primul ei copil chiar când Luiza era în vacanţa de vară, cum n-avea niciun ajutor, a rugat-o pe ea să vină până începeau cursurile în şcoli. însă problema era obţinerea vizei. Când Lizuca s-a dus la secretariatul facultăţii să ia o adeverinţă de studentă, după cum trebuia, i s-a zis să nu-şi facă iluzii cu privire la o viză în SUA, pentru că era studentă la stat.
A venit cam abătută. Cu o încredinţare aparte ivită aşa în sufletul meu, i-am spus:
- Dacă Domnul ştie că Doina are nevoie de ajutor, ţie ţi se va da viza!
A doua zi a plecat la ambasadă pentru viză fără prea mare nădejde, dar i-am repetat ceea ce-i spusesem în ajun.

Parcă o văd pe Lizuca, venind de-acolo, după câteva ore, rezemându-se de uşa de la intrare, cu o faţă luminoasă şi cu ochii ei expresivi măriţi de uimire şi exclamând:
- Mi-au dat viza!
Nimeni până la ea nu luase viza şi nu înţelegea de ce i-o dăduseră ei! Şi încă pe zece ani...
Fără îndoială că Doina avea nevoie de ajutor, de aceea făcuse Domnul minunea aceasta! Dar, de fapt, era mai mult decât credeam noi atunci: la cei douăzeci de ani ai ei a fost folosită de Domnul în circumstanţe foarte dificile pentru Doina, a ajuns să facă faţă unor situaţii extreme, la care nu am fi gândit. Ba chiar mai mult decât atât: Lizucăi i-a hotărât Domnul destinul acolo, pentru că acolo şi-a cunoscut viitorul soţ şi s-a căsătorit după alţi doi ani.
****
In casa altădată plină de copii şi de evenimente am rămas acum doar eu şi Pompiliu. Totul a trecut ca un vis!
Privind însă *la. familia* promisă de Tatăl meu ceresc, cu atâţia ani în urmă, pot susţine cu tărie, ca şi David, împlinirea făgăduinţei pentru cel ce se teme de Domnul:
El îţi satură de bunătăţi bătrâneţea... **Slăvit să fie EL!!!**

Icuţa la 94 ani, când a plecat la Domnul